

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Σ. ΓΕΡΑΚΑΡΗ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ
ΤΗΣ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

"Οστις δὲν ἤθελεν αἰσθανθῆ τὴν ἀνάγκην
ἐτοιμοῦ καὶ τελεσφόρου θεραπείας, ὅστις ἤ-
θελεν ἐπιμείνῃ εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ ἀγρο-
ληπτικοῦ ἡμῶν συστήματος, ἤθελε δεῖξῃ μὲν
τον τυφλὸν δόξα· εἰς τὰ ἔργα τῶν προγόνων
μας ἄνευ μελέτης ἐπὶ τῆς διαφορᾶς τῶν και-
ρῶν καὶ τῆς προόδου τῆς γεωργίας, ἐνθα λο-
γικῶς μετερρυθμίσθησαν τὰ παλαιαιώμενα
ἀγροτικά συστήματα.

(Ἐκθεσ. Κυβερ. Ἐπιτροπῆς Ἀλ. Δα-
μασκηνού, Ἄντ. Καποδίστρια κ.τ.λ. σελ. 10)

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΡΜΗΣ»

ΓΑΡΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΙΟΜΕΔΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΝΕΥΡΥΟΥ

1911

Τὴν. Κατ. Βεργίη
Κρητικὴν
M. G. Georg

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Σ. ΓΕΡΑΚΑΡΗ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Ὅστις δὲν ἤθελεν αἰσθανθῇ τὴν ἀνάγκην
ἐτοιμοῦ καὶ τελεσφόρου θεραπείας, ὅστις ἤ-
θελεν ἐπιμείνῃ εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ ἀγρο-
ληπτικοῦ ἡμῶν συστήματος, ἤθελε δεῖξῃ μό-
νον τυφλὸν σέβας· εἰς τὰ ἔργα τῶν προγόνων
μας ἄνευ μελέτης ἐπὶ τῆς διαφορᾶς τῶν και-
ρῶν καὶ τῆς προόδου τῆς γεωργίας, ἔνθα λο-
γικῶς μετερρυθμίσθησαν τὰ πεπαλαιωμένα
ἀγροτικά συστήματα.

(Ἐκθεσ. Κυβερ. Ἐπιτροπῆς Ἀλ. Δα-
μασκηνοῦ, Ἀντ. Καποδίστρια κ.τ.λ. σελ. 10)

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΡΜΗΣ»

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ 1911
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ἡ ἀπαθὴς καὶ λελογισμένη τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων διερεῦ-
νησις καὶ ἡ πρότασις τῶν πρὸς λύσιν μέτρων θείαν καὶ τερπνὴν ἀπο-
τελοῦσα, κατὰ τὸν *Montesquieu*, ἀσχολίαν εἶναι ἐπιβεβλημένη καὶ ἐκεί-
νοις, οἷτινες, ὥς ἐκ τοῦ λειτουργήματος αὐτῶν, ἀμεσώτερον ἐφάπτονται,
πρὸς τὰς κοινωνικὰς τῶν ἀτόμων δυσπραγίας.

Εἶναι δὲ διὰ τὴν Κέρκυραν ζήτημα οἰκονομικῆς ὑπάρξεως ὁ ἄμεσος
καὶ βελτίων καθορισμὸς τῶν ἀγροτικῶν σχέσεων καὶ τῶν ἐντεῦθεν ἀ-
ναφνομένων ἐπιπλοκῶν, ὥς καὶ ἡ ταχίστη καὶ κατὰ τὸ Δίκαιον καὶ τὸ
νεώτερον Πνεῦμα λύσις ἐπιτάσσεται ἀπαραιτήτως ὑπὸ τε τοῦ κοινωνι-
κοῦ συμφέροντος καὶ τῆς κυβερνητικῆς προνοίας, ἵνα ἡ χεῖρων κατά-
στασις προληφθῇ.

Ἡ οἰκτρὰ τῆς ἀγροτικῆς ιδιοκτησίας κατάστασις καὶ τὸ ἐντεῦθεν ἀ-
γροτικὸν ζήτημα ὑφίσταται ἀφ' ἧς καθιερώθη τὸ διέπον ἔτι τὴν ιδιο-
κτησίαν ταύτην σύστημα τῆς καλλιέργειας. Τὰ δὲ πρόσφατα νομοχέδια
ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν αὐτὴν, τὸ μὲν γενικωτέραν, τὸ
δὲ μερικωτέραν λύσιν τείνοντα οὐδαμῶς ταῦτα ἐγέννησαν τὸ ζήτημα.

Ἡ θέλομεν λόγισιν ἡμᾶς εὐτυχεῖς, ἐὰν ἡ προκειμένη συμβολὴ ἀναπτύσ-
σουσα τὴν ἱστορικὴν τῶν πραγμάτων ἐξέλιξιν, ἐξετάζουσα ταῦτα ἀπὸ
ὕψηλότερας περιοπῆς, αἶρουσα τὰς ὑφισταμένας προκαταλήψεις ἐδραιώ-
σῃ τὴν πεποίθησιν, ὅτι τὸ κοινὸν συμφέρον πασῶν τῶν κοινωνικῶν
τάξεων ἐγκτεται ἐν ἄλλῃ ἢ τῇ κρατούσῃ τῶν ἀγροτικῶν πραγμάτων
διαρρυθμίσει, ἥτις ἐπαγγέλλεται τὴν οἰκονομικὴν εὐρωστίαν τοῦ Τόπου
τὴν γαλήνην καὶ τὴν εὐτυχίαν.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΠ. ΓΕΡΑΚΑΡΗΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ, ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Ἡ Κέρκυρα, ἡ κατ' ἐξοχὴν Ἑλληνικὴ χώρα, ὑπῆρξεν ἡ κρηπίς, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀφειτηρία, τῆς Ἑθνικῆς ἡμῶν Παλιγγενεσίας, τῆς διαπλάσεως τοῦ ἐν γένει νεωτέρου Ἑθνικοῦ Πνεύματος καὶ τῆς οὐιλουμένης ἡμῶν Γλώσσης· πολλὰς καὶ ποικίλας δ' ὑποστᾶτα ἐν τῇ διελεύσει τῶν αἰώνων περιπετείαις δνέσωσεν ἀκραφνῇ τὴν Ἑθνικὴν αὐτῆς ὑπόστασιν. Ἀλλ' ὁ κοινωνικὸς καὶ πολιτικὸς τῆς Κερκύρας βίος ἐπηρεάσθη ὥπως ἀπὸ ἐπήλυθα στοιχεῖα, ἅπερ ἐν τῷ χρόνῳ τελείως ἀφωμοίωσεν, ὥστε ν' ἀπολέσωσι τὴν ἰδέαν τῆς παλαιᾶς Πατρίδος, Γλώσσης καὶ Θρησκείας καὶ ἀπὸ περιστάσεις, αἵτινες ἦταν μὲν ὀθειῖαι τοῦ κυρίως Ἑθνικοῦ βίου καὶ τῶν Ἑθνικῶν παραδόσεων, ἀλλ' εἶχον κατὰ τὴν συμφορὴν τῇ τότε τῆς Κερκύρας πολιτικῇ καὶ κοινωνικῇ καταστάσει· οὕτω δὲ διεμορφώθησαν ἐν Κερκύρᾳ, οὐ μόνον ἰδιαίτεροι κοινωνικαὶ διακρίσεις, σχέσεις καὶ συναλλαγαί, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῶν ἰδεῶν τούτων διεπλάσθησαν, ὡς ἐκ τοῦ παρομαρτοῦντος μάλιστα εἰς τὰς περιστάσεις ταύτας ἡθικοῦ τε καὶ ὕλικοῦ συμφέροντος, οἱ χαρακτηρισμοὶ τῶν ἀτόμων, ἅπερ, ἀνεξαρτήτως τῆς Ἑλληνικῆς καταγωγῆς καὶ τῶν χαρισμάτων τῆς Φυλῆς, φέρουσιν ἐπιτιθεμένῃ τὴν σφραγίδα, ὡς ἀναγινώσκεται ὑπὸ τε τῆς Φιλοσοφίας καὶ τῆς Παρατηρήσεως, τῆς ἱστορικῆς Ἐξελίξεως, βουλευόμενα καὶ συναισθανόμενα, ὡς ἄτομα ζῶντα ἐν παρωχημένῃ ἐποχῇ, δυσχερῶς παλλόμενα ἀπὸ τὸ νεώτερον Πνεῦμα.

Οἱ Κερκυραῖοι ἰδιοκτῆται ἀγροτικῆς περιουσίας, εὐπατρίδαι ὡς ἐπὶ τὸ πλεον, πνεύματος καλλιεργημένου καὶ ὑπερβαλλόντως λεπτυνθέντος

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΔΗΕΟΥΡΙΟΥ

ἐν Πολιτισμῷ αἰώνων, δικαιωνίζομενοι διὰ τῆς διαδοχῆς ἐν τῷ αὐτῷ περιβάλλοντι, στενωδὲς ἔχοντες τῶν προνομίων καὶ τῶν δικαιωμάτων πολλάκις τυπικῶν, πολλοὶ τούτων ἀμβλυωποῦσι πρὸς τὰ ἀληθῆ αὐτῶν συμφέροντα, ἀντιδρῶντες παθητικῶς κατὰ τῆς μοιραίας τῶν πραγμάτων φρενός, ἀποστέργοντες τὴν πρωτοβουλίαν ἐν τοῖς κοινωνικοῖς ζητήμασι, μὴ δεχόμενοι, ὅτι αἱ κοινωνικαὶ καὶ πολιτικαὶ συνθήκαι καὶ ὅροι μετεβλήθησαν καὶ ὅτι ἐγεννήθησαν νέαι οἰκονομικαὶ ἀνάγκαι, αἵτινες δέον νὰ θεραπευθῶσιν, ἐπιβαλλομένων ριζικῶν μεταρρυθμίσεων, καὶ μάλιστα ἐν τῇ διαρρυθμίσει τῆς ἀγροτικῆς ιδιοκτησίας, μοιρολατρικῶς σχεδὸν ὑφίστάμενοι κατὰστασιν, ἣτις στερεῖ τούτους ἀπὸ δεκάδων ἐτών τῶν διηνεκῶν ἐτησίων εἰσφορῶν τῆς ἀγροτικῆς αὐτῶν ιδιοκτησίας, ἣτις οὕτω καθίσταται νεκρὰ καὶ ἄκαρπος, ματαίως πειρώμενοι δι' ἀκαδημαϊκῶν συζητήσεων καὶ ἀφρημένων θεωριῶν νὰ ἐνσταλάξωσι ζωὴν εἰς ὀργανισμόν κεκμηκότα καὶ θνησιγενῆ, ὅστις κατέστη τοιοῦτος ἐξ ἰδίου αὐτῶν ἀμαρτήματος, διὰ τὸ καθιερωθὲν σύστημα τοῦ διαμελισμοῦ τῆς κυριότητος εἰς ὠφελίμον καὶ ψιλὴν.

Πράγματι δὲ ματαιοπονία ἀποβαίνει ἡ ἐπ' ἀνόδου τῆς ὠφελίμου κυριότητος εἰς τοὺς ψιλοὺς κυρίους ιδιοκτησίας, ἣν αὐτοὶ οὗτοι ἀπεμπολήσαν, ἣτις ἐπὶ σειρᾶν πολλὰκις αἰώνων ἐξέφυγε τῶν χειρῶν τῶν. Τεθῆναι κατὰ μέρος οἰκιδήποτε προκαταλήψεις, ἐπιδιωχθῆναι τὸ κοινὸν συμφέρον ἀπάντων, ὡς οἱ σημερινοὶ ὅροι ἐπιβάλλουσι καὶ ἐξευρεθῆναι λύσεις, ἡ ὅποια πραγματικῶς, ἀλλὰ καὶ προηγουμένως ν' ἀποζημιωθῇ ἐκείνους, ὧν τὰ ἀναμφισβήτητα ἀκίνητα δίκαια ἤθελον ἀπαλλοτριωθῇ χάριν δημοσίας ἀνάγκης καὶ κοινῆς ὠφελείας. Οἱ δὲ τοιαῦτα συμβουλευόντες εἶναι οἱ ἀληθεῖς αὐτῶν φίλοι, ἐκεῖνοι, οἵτινες ὀρθῶς διαβλέπουσιν ἐν τῇ ἐξακολουθήσει τῆς νῦν καταστάσεως τελείαν καταστροφὴν δικαιωμάτων, ὡς τὸ τῆς ιδιοκτησίας, ἣν καὶ πᾶσα ἀρχέγονος Νομοθεσία καὶ Πολιτεία ἐσεβάσθη.

Ἐν τῇ οἰκονομικῇ Ἐπιστήμῃ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἀνεκνήρυχθη ὡς δόγμα αἷμα ὅσον ἐνεστι κατανομή τοῖς ἀγρόταις τῆς ἀγροτικῆς ιδιοκτησίας ἄνευ μεγάλου κατακερματισμοῦ ταύτης. Τὰ latifundia καὶ οἱ παρίαὶ ἐκείνοι τῶν Ρωμαϊκῶν ἀκινήτων, coloni, καταργοῦνται καὶ ἡ γῆ ἀνακνήρυσσεται ὁ κλήρος τῶν ἀγροτῶν, οἵτινες πλέον δὲν εἶναι οἱ δουλοπάρκοι, οἱ ἀνάξιοι ὑποτελεῖς, ἀλλ' ἡ κλήρης τῆς Πολιτείας δύναμις· εἰς τόπον μάλιστα ἐνθα ἡ βιομηχανία ἐξώθεν τὴν πρώτην ὕλην

πορίζεται, ἡ Γεωργία ἀναγνωρίζεται ὡς τὸ πρωτίστον μέλημα τῆς Κυβερνήσεως τῆς Χώρας.

Ἄλλ' ἡ ἐν Κερκύρᾳ ἀκίνητος ιδιοκτησία ἐν γένει καὶ ἡ ἀγροτικὴ ἰδίᾳ εὐρίσκειται περιπεπλεγμένη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἀποβαίνει δυσχερὴς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀδύνατος, ἡ μεταφορὰ αὐτῆς καὶ ἡ ἐπὶ ταύτης ἐμπράγματος ἀσφάλεια· εἰς τόπον δὲ ὅπου ἐν εἰκοστῷ αἰῶνι ἀναγνωρίζονται διὰ τε τὴν ἀστυκὴν καὶ ἀγροτικὴν ιδιοκτησίαν ἄγραφα καὶ ἀμετάγραπτα ἀκίνητα δικαιώματα, ἡ ἐναλλακτικὴ ἀξία τούτων ἀποβαίνει σχεδὸν ἀδύνατος, ἡ δὲ τῶν κεφαλαίων κυκλοφορία ἀποκλείει τῆς συναλλαγῆς τὰ ἀκίνητα. Καὶ οὕτω ἐλεύθερον παρέχεται τὸ στάδιον εἰς τὴν τοκογλυφίαν, ἣτις ἐπέθετο τὴν ἀνίερν καὶ ἀπεινὴ αὐτῆς χεῖρα ἐπὶ τε τῶν ψιλῶν καὶ ὠφελίμων ιδιοκτητῶν, ἀδυνατούντων καὶ ἐπὶ ἀνυπάρκτῳ ἐγγεῖρ ἀσφάλεια νὰ δανεισθῶσιν. Εἶδομεν δὲ πολὺ προσεκτικὸν ἐνυποθήκους καὶ ἐπὶ ἀστυκῆς περιουσίας πιστωτὰς νὰ παγιδευθῶσι, μὴ λαβόντας εἰμὴ ἀνυπάρκτον ἐξασφάλισιν, διότι ἐπὶ τοῦ εἰς ὑπόθηκην παραχωρηθέντος ἀκινήτου, ἀπεδείχθη ὀψίμως ὅτι, ὑφίστατο ἰδαφρονομία, ἣτις οὕτω ἄγραφος εἶχε τὰ γενέθλια καλυπτόμενα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἄγνωστα εἰς αὐτοὺς τοὺς καλῇ τῇ πίστει συμβληθέντας. Δικαίως δὲ ὑπὸ πεφωτισμένου Νομοδιδασκάλου ἐν Κερκύρᾳ ἐλέχθη, ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ γνωμοδοτήσῃ ὑπὲρ τῆς μεταβιβάσεως οἰουδήποτε ἐμπραγμάτου ἐν Κερκύρᾳ δικαιώματος καὶ παροχῆς ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας, ἅτε οὐδενὸς δυναμένου νὰ διεισδύσῃ εἰς τῶν αἰώνων τὰ σκότη. Ἄλλ' ἡ ἀβεβαιότης τῆς τε ιδιοκτησίας καὶ τῶν βαρυνουσῶν ταῦτα ἐνυποθήκων ἀσφαλειῶν ἐτι ἐπεται εἰνεται διὰ τὸ ἰσχύον ὑποθηκικὸν καὶ Μεταγραφῶν σύστημα, ὅπερ μὴ στηριζόμενον ἐπὶ Κτηματολογίου ἀνοίγει μερίδας ἀτόμων καὶ οὐχὶ ἀκινήτων, ὁ δ' ἐρευνῶν τὴν ιδιοκτησίαν καὶ τὰ βαρύνοντα ταύτην ἐνυπόθηκα βάρη, ἵνα ἡ ἀσφαλὴς, ὀφείλει νὰ κατέχῃ πᾶσαν τὴν σειρὰν τῶν προκτιτόρων, ἀνατρέχων εἰς κακῶς τηρούμενα καὶ πολυειδῆ ἐν Κερκύρᾳ ὑποθηκικὰ καὶ Μεταγραφῶν βιβλία, τὰ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα τηρούμενα. Ἀλλὰ καὶ τὸ καθ' ἑαυτὸ ἀπαράγραφτον τοῦ ὑποθηκικοῦ δικαιώματος, τὸ κατ' ἀντίθεσιν τῶν Ἰονίων Διατάξεων σύστημα τοῦ νεωτέρου ὑποθηκικοῦ Νόμου, πλείστον συμβάλλει εἰς τὸ δυσχερὲς τῆς ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας, ἐφ' ὅσον ἐν τοῖς ὑποθηκικοῖς βιβλίοις πολλὰκις ἀναγέγρανται ἀσφαλίσεις ἀσφαλιζοῦσαι ἀπαιτήσεις παραγεγραμμένας, ματαιοῦσας

τὴν μεταφορὰν τῆς κυριότητος καὶ τὴν νεωτέραν ἐμπράγματον ἀσφάλειαν.

Κατὰ τὸ ἀπὸ 25 Σεπτεμβρίου 1799 σύστημα, αἱ τε μεταγραφαὶ καὶ ὑποθῆκαι ἀναμίζεν τῇ αὐτῇ βιβλίῳ τηροῦνται (notificae) κατὰ χρονολογικὴν τάξιν καὶ αἱ μὲν μεταγραφαὶ περιλαμβάνον ἀπλῶς τὴν χρονολογίαν τοῦ μεταβιβαστικοῦ συμβολαίου καὶ τὰ ὀνοματεπώνυμα τῶν συμβαλλομένων καὶ τοῦ συμβολαιογράφου, αἱ δὲ ὑποθῆκαι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γενικαί, ἐνίοτε ἦσαν ἐιδικαί. Καὶ τὸ σύστημα τοῦτο σπουδαίως ἐβελτιώθη ἀπὸ τῆς 1 Μαΐου 1841 διὰ τοῦ Ἰονίου Ἀστυκὸς Κώδικος, μὴ βασιζομένου ὅμως καὶ τούτου ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐιδικότητος διὰ τὴν ἀτελεύτητον σειρὰν τῶν προνομίων καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ἔργου 1905 παρεχομένην καὶ ἐπὶ τῶν προσαποκτηθισομένων ἀκινήτων ὑποθήκην.

Κατ' ἀμφοτέρα οὕτω τὰ συστήματα ἡδύναντο νὰ ἐγγραφῶσι καὶ ἐνε-
γραφῆσαν εἰδικαί ἐπὶ ὠρισμένων ἀκινήτων ὑποθηκαί. Καὶ ναὶ μὲν διὰ
τοῦ PBN' Νόμου καὶ τῶν ΡΕΗ' καὶ ΤΑΓ' Νόμων παρατεινόντων τὴν
προθεσίαν, διετάχθη ἡ ἀνανέωσις τῶν γενικῶν ὑποθηκῶν, ἀλλ' αἱ εἰδι-
καὶ τοιαῦται οὐδαμῶς ἀνευρώθησαν. εὕτω δὲ τὰ ἀπὸ τῆς 25 Σ[εβ]ρίου
1799 ὑποθηκικά βιβλία παρίσταται ἀνάγκη νὰ ἐρευνηθῶσι διὰ τὴν
πλήρη βεβαίωσιν τῆς ἐλευθερίας τῶν ἀκινήτων ἀπὸ πραγματικῶν ἀ-
σφαλειῶν καὶ ἡ ἐργασία αὕτη ἐπίπονος, ἀλλὰ καὶ μακρά, ἱκανῶς παρε-
νολεῖ τὴν ἰδιοκτησίαν.

Ἄλλὰ καὶ ὁ τιμαριωτισμὸς, ὡς ὄργανισμὸς ζῶν, δικαίως ἐλέγχθη, ὅτι εἰσ-
δύει εἰς πάντα καὶ τὰ ἐσώτερα αὐτοῦ μέλη, σπουδαίως ἐπενεργῶν εἰς
πάσας τὰς ζωτικὰς λειτουργίας, καὶ διαρρυθμίζων τῆς κοινωνίας τὴν
κατάστασιν ὁμορρυθμῶς ὡς πρὸς τὰ πράγματα καὶ τὰ πρόσωπα, ἐνῷ
κατὰ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ διοργανίζει τὰς Δημοσίας Ἐξουσίας καὶ τὸ Γεωρ-
γικὸν σύστημα (Th. Mortet). Εἶναι δὲ ἱστορικῶς βεβαιωμένον, ὅτι αἱ
τιμαριωτικαὶ σχέσεις ἐν Κερκύρᾳ ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν Ἀρχόντων ἐφηρ-
μόσθησαν· οἱ ὅροι ἄγραφοι, γραμμένοι, "Ἅγιοι Δούλοι, Χωροεπισκόποι,
συγκρατεῖα, Λευθεριῶται κ.τ.λ. ἀριδῆλως δεικνύουσι τὴν Ἑλληνικὴν
τοῦ θεομοῦ τῶν Προνοιῶν προέλευσιν, ὅπου προσεπικυρῶ καὶ τὸ τοῦ
Μιχαὴλ Β' Δεσποτοῦ τῆς Ἠπείρου Χρυσόβουλλον (Registri Anginoii
ἀρ.θ. 399. fol. 42 Carolus III. 1382—1383).

Καὶ οἱ τοῦ Βυζαντινοῦ διαδεχθέντες Ἀνδρῆαυρὶ ἐπέκρινον κατ' ἐλάχιστον τὰ παλαιὰ τιμάρια, καταργήσαντες τὰ πλεῖστον, αὐτοὶ δὲ

τῶν Κέρκυραν εἰς νέα διαμελίσαντες, πρὸς Ἰταλούς καὶ Προβηγκιανούς
εὐγενεῖς ἀποίκους. Καὶ ὁ διαμελισμὸς οὗτος καὶ ἡ αὐτὴ ἐγκατάστασις
τῶν ἐπηλύδων ἀποίκων ἐξακολουθεῖ καὶ ἐν τοῖς χρόνοις τῆς Δημοκρα-
τίας τοῦ Ἁγίου Μάρκου, ᾗτις ἐγκαταστᾶσα ἐν Κερκύρᾳ ἀνεγνώρισε
καὶ ἀπεδέχθη, ὅπως οἱ κάτοικοι τῆς Κερκύρας habeant καὶ teneant
pacificeque possideant omnes domos terras campos vineas,
Baronias, feudos cum eorum vassallis et villanis.

Ἀλλὰ τὰ Κερκυραϊκὰ τιμάρια, ὡς μάλιστα ταῦτα ἐν τοῖς ὑστέροις τῶν Δεσποτῶν τῆς Ἡπείρου χρόνοις διεπλάσθησαν καὶ ἕκαστα τοῦ Ἑλληνικοῦ περιβήλλοντος οὐσιωδῶς ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα διέφερον τῶν τῆς Δύτews τιμαρίων, ἅπερ διείποντο ὑπὸ τοῦ τιμαριωτικοῦ Δικαίου τοῦ περιεχομένου ἐν τῇ Feudorum Consuetudines καὶ ὑπὸ τοῦ σχετικοῦ Ἑνετικοῦ Κώδικος, ἐνῶ τὰ ἐν Κερκύρᾳ τιμάρια διερρουθίζοντο ὑπὸ τῶν εἰθιμῶν τοῦ Βασιλείου τῆς Ρωμανίας, τῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀθροισθέντων τὴν 13ην ἑκατονταετηρίδα καὶ δὴ κατὰ τὴν ἐπάραιον Σταυροφορίαν, ἣτις ἐστράφη εἰς τὴν καταλυσιν τῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας.

Οἱ δὲ τιμαριῶται, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων καὶ ἰδίᾳ τοῦ Feudo di Gianello degli Abitabili de' Zingani, οὐδαμῶς ἀπῆλθον δι-
καιοῦ ἀγγαρίας καὶ παραγγαρίας καὶ ἀμίσθων πρωτοπικῶν ὑπηρε-
σιῶν, ἀλλὰ τ' ἀτελεύτητα ἐκεῖνα δικαιοῦματα τῶν τῆς Δύσεως, ἅπερ
καθιστῶν τούτους περιθιλέτους ἀπέναντι τῶν καταδυναστευομένων
ὑποτελῶν, εἰς τινες οὐδαμῶς ᾔσαν, αὐστηρῶς εἰπεῖν, δουλοπάροικοι, οὐδὲ
ἐχαρακτηρίζοντο παρ' ἄρτημα τοῦ ἐδάφους καὶ μετὰ τοῦτου ἀρρήκτως
ἠνωμένοι.

'Αλλ' οἱ τιμαριῶται, διατηρουμένης τῆς ψιλῆς κυριότητος ὑπὲρ τοῦ Κυριάρχου, ἀπλῶς τὴν ὠρέλιμον κυριότητα τῶν ἀπεράντων ἀκινήτων ἐνέμοντο, ἀπαγορευομένης πάσης ἀπαλλοτριώσεως ὅπου καὶ διὰ τοῦ ἀπὸ 30 Μαΐου 1667 Νόμου (Municipale) ἐπανελήφθη καθορισθέντες, ὅτι οἱ τιμαριῶται non possino in modo alcuno, ne solto verum immaginabile pretesto, o colore vender, donar, et in altro modo disponer o smembrar di beni feudali, occorendo per aumentar le loro entrate conceder beni in culti à censo, con pagar porzioni del prodotto, ciò possano far a beneficio de' Feudi con espressa rilevanza pero in scrittura della E. S. e

ΕΠΙΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΡΘΑΓΙΝΗΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΡΘΑΓΙΝΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΡΘΑΓΙΝΗΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΡΘΑΓΙΝΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΡΘΑΓΙΝΗΣ

παραχώρησις καὶ σύμβασις καταγράφεται ἐν εἰδικῷ βιβλίῳ συν-
μολογουμένη ἐνώπιον ὠρισμένου συμβολαιογράφου ἐπὶ ποινῇ 500 δου-
κάτων κατὰ τοῦ παραχέτου Συμβολαιογράφου. Καὶ ἡ διατάξις αὕτη τοῦ
Νόμου προεκλήθη, διότι πλείστοι ὄσαι, ὡς ἐν τοῖς διαμειφθεῖσι μετὰ
τῆς κεντρικῆς Ἐξουσίας ἐγγράφοις προκύπτει, παρὰ ταῖς ἀπαγορεύσει
τῶν τιμαριωτικῶν Νόμων καὶ ἐθίμων συμβάσεις κατηρτίζοντο καὶ πολλὰ
ἀκίνητα τιμαριωτικῆς φύσεως ἀπετέλεσαν τὸ ἀντικείμενον, οὐ μόνον
πρότερον, ἀλλὰ καὶ κατόπιν, ἰδιαιτέρων ἀγροληψιῶν καὶ ἐμφυτεύσεων,
ὅτερ εὖτω σχετίζεται μετὰ τὴν λύσιν τοῦ ὑφισταμένου ἀγροτικοῦ ζητή-
ματος.

Ἄλλὰ καὶ οἱ τιμαριῶχοι ἀντὶ τῆς ὠρελίου κυριότητος ἀνελάμβα-
νον τὴν ὑποχρέωσιν tener li loro cavalli bene all' ordine gover-
nati e pronti ad ogni occorrenza per difesa dell' Isola e di se
medesimi, e le Fanti, che sono tenuti tener armati, dovranno
tener in pronto li loro archibuggi e le altre armi necessarie.

Καὶ τὰ ἐν Κερκύρᾳ τιμαρία πλὴν τοῦ ἐδαφονομικοῦ (a censo) δύ-
νανται νὰ διακριθῶσιν εἰς δύο ἅμεσα (feudi diretti ἢ proprii) καὶ
προσηγμένα (oblati) ἢ διαφορὰ τῶν μὲν πρὸς τὰ δὲ ἔγκειται, ὅτι αἱ
τοῦ τιμαρίου γαῖαι ἀξίας δουκάτων 5000 διὰ τοὺς εὐγενεῖς καὶ 4000
διὰ τοὺς ἀγενεῖς, ἀνῆκον κατὰ κυριότητα εἰς τὰ δεύτερα, τῶν καθι-
σταμένων τιμαριούχων, οἵτινες προσῆγον ταῦτα τῇ Κυβερνήσει, ἵνα
καὶ αὐτοὶ λάβωσι ταῦτα χροῖόμενοι τιμαριῶται, εἴοι μεταξὺ τῶν ἄλλων
ἢ οἰκογένεια Τριβόλη, ἣτις κατέστη τιμαριώτης ἀποκτησάσα τὸν τί-
τλον τοῦ κόμητος, συνεπέα τοῦ ἀπὸ 22 Μαρτίου 1770 διατάγματος
τῆς Ἑνετικῆς Γερουσίας, ἀποδεχθείσης τὴν αἴτησιν τῆς Ἑλένης Λου-
κάνῃ ἐπ' ὀνόματι τῶν υἱῶν αὐτῆς Ἰακώβου, Ἰωάννου, Δημητρίου καὶ
Ἀλαγάτορος Τριβόλη πτ. Βενεδίκτου.

Ἡ διαχείρισις καὶ ἐκμετάλλευσις τῶν τιμαριωτικῶν ἀκινήτων ἀπ' εὐ-
θείας ὑπὸ τοῦ τιμαριώτου ἀπέβαινε τοῖς τότε χρόνοις ἀνέφικτος μὲν διὰ
τὴν ἔκτασιν τῶν ἀπεράντων ἀκινήτων, ἀντίθετος δὲ πρὸς τὰς τότε
κρατούσας ἀριστοκρατικὰς ιδέας καὶ ἀρχάς, καθ' ἃς εἰς τὸν εὐγενῆ ἐν
γένει καὶ τιμαριώτην ἰδίᾳ ἀπηγορεύετο πᾶσα βιωτικὴ διαπλῆξ καὶ ἡ
ἐπὶ ὠρισμένον χρόνον μακρὰν τῆς πόλεως ἐν τῇ ὑπέρβρῃ χωρῇ ἐγκατά-
στασις, ἐπὶ ποινῇ ἐκπτώσεως ἀπὸ τῆς εὐγενείας, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ
ἀπὸ κατὰ τὴν 20 Νοεμβρίου 1610 ψηφίσματος τοῦ οἰκείου Συμβουλίου,
ὅπερ πιθανῶς, ἰσχυρίζεται ὁ Ἑρμ. Λούντζης, ὅτι ἐπεβάλλετο, ἵνα δια-

τη-θῇ ἡ ἐπὶ τῆς ἐσοχῆς ὑπεροχὴ τῆς Πόλεως (Πολ. Κατ. Ἑπταν. Ε.
Λούντζης σελὶς 17).

Καὶ ἐν μὲν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ ἀνεπτύχθησαν le bail à fief καὶ le
bail à cens, ἐπ' ἀμφοτέρων διατηρηθείσης τῆς ὑπὲρ τοῦ τιμαριώτου
τῆς ψλῆς κυριότητος, τὸ μὲν ἦτο ἡ χαριστικῶς καὶ διηνεκῶς παρα-
χώρησις ἀκινήτου ἢ ἀκινήτου δικαίωματος ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει
ὑποταγῆς καὶ ὑποσχέσεως παροχῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, τὸ δὲ ἡ
διηνεκῆς παραχώρησις ἐπὶ ὠρισμένη παροχῇ εἴτε χρηματικῇ, εἴτε ὠ-
ρισμένῳ ποσοστῷ καρπῶν.

Οἱ ὅροι ψιλῇ καὶ ὠρελῖμος κυριότης σημαίνουσι τὸν διαμελισμὸν τῆς
ἰδιοκτησίας καὶ ὁ διαμελισμὸς εὗτος ἐπανελημμένως ἐπέρχεται μεταξὺ
κυριάρχου καὶ τιμαριώτου μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ ὑποτελοῦς καὶ κατό-
πιν μεταξὺ τούτου καὶ ἄλλων.

Ἐν δὲ τῇ Κερκύρᾳ le bail à cens συνταυτίζεται περίπου, τὸ μὲν πρὸς
τὴν ἐμφύτευσιν ἢ ἐδαφονομὴν ὡς αὕτη ἐν Κερκύρᾳ ἰσχύει, ἀφοῦ αὕτη
εἶται ἡ σύμβασις, δι' ἣς παραχωρεῖται ἡ ὠρελῖμος κυριότης ἀντὶ ὠρι-
σμένης χρηματικῆς ποσότητος ἐτησίως, τὸ δὲ πρὸς τὴν ἐν Κερκύρᾳ ἀ-
γροληψίαν ἀνευ ὅμως δικαίωματος συνιδιοκτησίας τοῦ ἀγρολήπτου, ὅστις
ὑπεχρεοῦντο νὰ συνεισφέρῃ ἐτησίως μαρίδα τινὰ τῶν καρπῶν καὶ ἐνίοτε
καὶ ὠρισμένην χρηματικὴν εἰσφορὰν. Εὐλόγως δὲ ἐλαφρότερα δύναται
νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ ἀγροληψία τῆς ἐμφυτεύσεως, ἀφοῦ ἡ ἐτησία ὑπο-
χρέωσις οὐδαμῶς ἐξήρηται τῆς ἐξ οὐσώδηποτε λόγου ἐπιβλοῦσης κα-
ταστροφῆς τῶν προϊόντων τοῦ ὑποτελοῦς ἀκινήτου, ἐνῶ οὐδεμίαν πα-
ρέχει δυσχέρειαν τῷ ψιλῷ κυρίῳ διὰ τὸν ἐτήσιον τῆς εἰσφορᾶς καθο-
ρισμὸν.

Καὶ ἡ καταγωγὴ τῆς ἐμφυτεύσεως, ὡς αὕτη διεπλάσθη ἐν Κερκύρᾳ
ἔγκειται εἰς τοὺς Ρωμαίων χρόνους καὶ ἡ ἀπαρχὴ τοῦ θεσμοῦ ἀνευ-
ρίσκεται εἰς τὴν παραχώρησιν γαιῶν χέρσων τῆς κυριότητος τοῦ Κρά-
τους (agri occupatori) ἢ τῶν πόλεων τοῦ Λατίου καὶ τῆς Ἰταλίας
καταστασῶν Ρωμαίων ἀποικιῶν ἢ municipia (agri vectigali) ἀ-
ναπτύχθεισα ἐν Ρώμῃ ἰδίᾳ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Αὐτοκρατορίας ἐπὶ
τῶν ἀπεράντων αὐτοκρατορικῶν κτημάτων καὶ τῶν παραχωρηθέντων
εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν ἀριστοκρασίαν ἀκινήτων (latifundia), ἅπερ πα-
ρέμενον ἀκαλλιεργήτα, ἵνα δὲ δοθῇ ἡ ἀξία εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν ταύ-
την, οἱ ρωμαῖοι διεπλάσαν τοὺς ἀπελευθερούς (coloni) μέσην τινὰ
τάξιν μεταξὺ ἐλευθέρου καὶ δούλου, ἣτις ὑπεχρεοῦτο εἰς τὴν ἐπ' ὤφε-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΔΗΕΟΥΡΙΟΥ

λεία τοῦ δεσπότου καλλιέργειαν τῆς γῆς, πρὸς ἣν ἀρρήκτως ὁ δουλοπάροικος ἐδεσμεύετο, *inscriviant terris juri agrorum debita persona*. Καὶ ἡ *colonia* αὕτη ἐπὶ τὸ ἐλευθεριώτερον διαμορφωθείσα, περιορισθέντων τῶν δικαιωμάτων τοῦ παραχωρητοῦ, παρήγαγε τὴν κοινῶς καλουμένην ἐν Κερκύρα *colonia*. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐμφύτευσις, ὡς καὶ ἐν Κερκύρᾳ ἱσχύει, διερρυθμίσθη εὐρύτατα ἐν τοῖς Ρωμαϊκοῖς χρόνοις ὑπὸ τῆς περιφήμου διατάξεως τοῦ αὐτοκράτορος Ζήνωνος, ἐπικυρωθείσης ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (*L. I. Cod. de jure emphyteutico*), ἀποτελέσασα τὸν μᾶλλον ἀπεριόριστον τῆς ἰδιοκτησίας διαμελισμόν. Ὁ ἐμφυτευτὴς προστατευόμενος διὰ πσῶν τῶν ἀγωγῶν, ὠφελίμων χαρακτηριζομένων, (*actiones utiles*) ἰδικαιοῦτο καὶ αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν τοῦ ἀκινήτου νὰ μεταβάλῃ, ἐφόσον δὲν ἐχειροτέρευε τοῦτο (*Nov. 7 Κεφ 111 § 2*). ἀπέκτα τοῦ; καρποῦ; διὰ τοῦ ἀποχωρισμοῦ, κατ' ἀντίθεσιν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπικαρπωτοῦ τοῦ ἀποκτῶντος διὰ τῆς συλλογῆς; (*L. 25 § 1 Dig. de usuris et fructibus*) καὶ εἰς αὐτὴν ἀπαλλοτριῶσιν τοῦ ἀκινήτου προβαίων ἐπὶ καταβολῇ τοῦ *laudemium*, ὀριζομένου εἰς τὸ πεντηκοστὸν τοῦ τιμήματος τῆς ἐκποιήσεως (*L. Dig. si ager vect. Inst. Just. de locat-conduct. § 3*).

Ἡ τε ἀγροληψία καὶ ἡ ἐμφύτευσις διαμελίζουσαι τὴν ἰδιοκτησίαν πράττουσιν ἅψ' ἐνὸς μὲν τὴν ἐγγεῖον πρόσδεον εἶε ὠρισμένην χρηματικὴν εἴτε ἀναλογικὴν τῶν καρπῶν ὑπὲρ τοῦ ψιλοῦ κυρίου, ἅψ' ἐτέρου δὲ ὁργανίζουσι δικαίωμα πραγματικὸν ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου ὑπὲρ τοῦ παραλαμβάνοντος· ἅψου δὲ ἡ κυριότης τοῦ πρώτου δὲν ἐκτείνεται πέραν τοῦ δικαιώματος τοῦ ἀπολαμβάνειν τοῦ; καρποῦ; ἢ τὸν κανόνα ἀντιστοιχοῦντα πρὸς μέρος τοῦ ὅλου ἀκινήτου, ἐπεὶ θεωρητικῶς, ὅτι ἡ τοῦ λαμβάνοντος κυριότης ἐκτείνεται ἐπὶ τῶν ἐτέρων δικαιωμάτων, ἀντιστοιχοῦντων πρὸς τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ ἀκινήτου, εἰς οὗ τὴν πραγματικὴν διακατοχὴν ἐγκαθίσταται.

Καὶ εἰ ὅροι, ψιλὴ κυριότης καὶ ὠφελίμος τοιαύτη, ὑποτάσσουσαι πράγματι τὸ ἀκίνητον εἰς τὴν διακατοχὴν τοῦ ὠφελίμου κυρίου ἀπέναντι τοῦ πλασματικοῦ καὶ ὑπὸ ὅρον τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεων δικαιώματος τοῦ ψιλοῦ κυρίου, ἀπαντῶσι τόσον εἰς τὰς ἐγγεγίους συμβάσεις τὰς καθαρῶς τιμαριωτικές, ὅσον καὶ εἰς ἐκείνας, ὧν τὸ ἀντικείμενον δὲν εἶναι τιμαριωτικὸν ἀκίνητον καὶ οὐδεμία ὑφίσταται μεταξύ τῶν συμβάσεων τούτων διαφορὰ, πλὴν τῆς κτηματικῆς τῶν ἀκινήτων προελεύσεως. Ἐντεῦθεν δ' οὐ μόνον ἐλαττωτέρα ἢ ἐν τοῖς τιμα-

ριωτικοῖς ἀκινήτοις εἴσπρα, ἀλλὰ καὶ ἡ μὴ καταβολὴ ταύτης οὐδαμῶς παρεῖχε ἐπαελεύσεως δικαίωμα, ἐφόσον ἦ καθιερωμένον, ὅτι ὁ τιμαριώτης ἀπλῆν ὠφελίμον κυριότητα ἐκέκτητο, τῆς ψιλῆς τοιαύτης διατηρουμένης ὑπὲρ τοῦ Κυριώ. χου.

Καὶ μέχρις οὗ ἀγνώμων εἶς τῆς ἀνθρωπίνης Ἐπαναστάσεως καταλύτη τὸ κράτος ἐκείνης, ἥτις ἐπὶ αἰῶνας μικρὰ τὴν ἔκτασιν ἐδέσποζε τῆς θαλάσσης καὶ τῆς Ἠπείρου, τὰ τιμάρια διετηροῦντο ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ ἀκμῇ. Ναπολέων ὅθεν ὁ μέγας τὴν Κέρκυραν ἀπὸ τὴν Ἑνετίαν κληρονομήσας κατήργησε τὰ τιμάρια. Ἀλλὰ τῷ 1799 οἱ ἠνωμένοι στόλοι Ρωσσίας καὶ Τουρκίας, συμπρατιούσης καὶ Ἀγγλίας, μετὰ αἱματηρὰν οὐγκρουσιν, τὴν Κέρκυραν κυριεύουσι, ἡ σημαία τῶν Γάλλων ὑποστέλλεται, ἀνακηρυσσομένης τὸν Μάρτιον 1800 τῆς πρώτης Ἑλληνικῆς Ἑπτανησιακῆς Πολιτείας, ἥτις ὑπῆρξεν ὁ πρόδρομος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἡμῶν Φοίνικος. Καὶ τὰ τιμάρια ἐπαναφέρονται ἐν ἱσχύϊ, ὑποχρεωθέντων τῶν τιμαριωτῶν, συνεπεία Διατάγματος τῆς Γερουσίας, εἰς ἐτήσίαν καταβολὴν φόρου ἀναλόγως πρὸς τὴν ἐτήσίαν τοῦ τιμαρίου πρόσδεον, ἐκδοθέντος δὲ τοῦ ἀπὸ 18 Μαρτίου 1804 Νόμου καὶ τοῦ ἀπὸ 19 Ἀπριλίου 1804 κανονιστικοῦ τῆς Γερουσίας Διατάγματος ἐπεβλήθη ἡ ἀνανέωσις τῶν τιμαριωτικῶν περιβολῶν (*investiture*) ἐπὶ ποιῇ ἐκπτώσεως τοῦ τιμαρίου, ὑποχρεωθέντων τῶν τιμαριωτῶν, ἵνα προσαγάγωσιν ἐντὸς προθεσμίας τοῦ; τίλους αὐτῶν καὶ τὴν ἀναγραφὴν τῶν εἰς τὰ τιμάρια περιλαμβανομένων ἀκινήτων. Καὶ συνεπεία τούτων ἀνευώθησαν αἱ περιβολαὶ τῶν ἐξῆς τιμαρίων: 1) Πάλλη Φωγκώνη, 2) Βεργαδῖνα, 3) Καμάρη, 4) Ἀγίου Γεωργίου Σορωνιοῦ, 5) Γόττη Μηδέη, 6) Κορμαρίνα, 7) Φιομάχο, 8) Γρίβα Ἀλταβίλλα Δοναίου, 9) Μίμμου, 10) Μισογγῆς Πρινῆλα Βλαχυνιώτικα, 11) Ἀθιγγάνων *degli abitabuli*, 12) Δαρμέρ, 13) Μίσσης Γύρου καὶ Νησιδίων, 14) Βισαρου, 15) Τρόνου, 16) Καρατζόλη, 17) Βιτωῦρη, 18) Ἐρίτζου Συνίων ἢ Περιθείας.

Καὶ τότε *investiti* αὖθις οἱ τιμαριῶχοι κατέβαλον μέχρι τοῦ 1825 τὰς πρὸς τὸ Δημόσιον κανονισθείσας εἰσφοράς, ἀλλ' ἡ πρᾶξις 36 τοῦ Δευτέρου Κοινοβουλίου τῆς 11 Μαΐου 1825 χαρακτηρίζουσα τὰ τιμάρια *uno de' più grandi ostacoli al progresso dell' agricoltura ed alla miglioramento della proprietà fondiaria* προέβη εἰς τὴν βαθμιαίαν κατάργησιν τῶν τιμαρίων, ἀπαλασσομένων τῶν τιμαριωτῶν ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς ἐκείνης ἐποχῆς ὀρκωμοσίας καὶ ἐνδείξεως ὑπο-

ταγῆς καὶ κηρυσσομένων τούτων ἀπολύτων ἰδιοκτητῶν τῶν τιμαριωτικῶν ἀκινήτων, τῶν εἰσφορέων δικαιουμένων εἰς χρηματικὴν μετατροπὴν τῶν εἰς καρποῦς παρεχῶν καὶ τούτων ἐξαγοραστέων τῇ ἐκπτώσει τοῦ 25 ἐπὶ τοῖς 0|0, προαφαιρουμένων τῶν δύο τρίτων τοῦ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν φόρου, ὡς λεπτομερῶς ἐκανονίσθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 14 τῆς 24 Μαρτίου 1826 πράξεως, ἐπικυρωθείσης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 67 πράξεως τῆς 24 Μαρτίου 1827 πράξεως τοῦ Β'. Κοινοβουλίου. Ἄλλ' ὁ εὐεργετικὸς οὗτος Νόμος ἐμεινεν ἄνευ ἀποτελέσματος καὶ ἡ ἀντίδρασις, ἥτις ἐξηκολούθει νὰ ᾖται ἰσχυρὰ, ἐπέτυχεν νὰ καταργηθῇ τὸ τῆς ἐξαγορᾶς δικαίωμα τῶν συνεισφορέων, ἐκδοθείσης τῆς ὑπ' ἀριθ. 26 τῆς 3 Ἀπριλίου 1830 πράξεως τοῦ Γ'. Κοινοβουλίου, ἐκυρωσάσης τοῦ διαληφθέντος Νόμου καὶ ἥτις παρέσχε τοῖς τιμαριώταις τὸ δικαίωμα τῆς ἐξαγορᾶς τοῦ κεφαλαίου τοῦ κατὰ τὴν ἐξέλεξιν τοῦ 1804 ἀναγνωρισθέντος φόρου εἴτε χρήμασι εἴτε κτήμασι καὶ τοῦ Νόμου τούτου ἐπωφεληθέντες πέντε τῶν τιμαριωτῶν ἐξηγόρασαν τὰ τιμάρια αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Νόμος οὗτος ὑπῆρξε βραχύβιος, καταργηθεὶς διὰ τοῦ 9 Νόμου 1840, νόμου, ὅστις ἐπαίεφεν ἐν ἰσχύϊ τοῦ ὑπὸ τοῦ Νόμου τῆς 3 Ἀπριλίου 1830 καταργηθέντος.

Ἄλλ' ὁ Ἑλλην Νομοθέτης εὐὼν τὴν κατάστασιν ταύτην, διὰ τοῦ τροποποιηθέντος ΣΜΔ'. Νόμου καθιέρωσε τὴν ἀρχήν, ὅτι ἅπαντα τὰ ἐν Κερκύρᾳ ἀκίνητα τὰ μὴ εἰσέτι ἀπαλλαγέντα τῶν τιμαριωτικῶν ὑποχρεώσεων ἀπαλλάσσονται τούτων, οἱ δὲ κύριοι δύνανται νὰ διαθήσωσι ταῦτα κατὰ τὸ δοκοῦν, καθορισθείσης τῆς τιμαριωτικῆς παροχῆς εἰς χρηματικὴν τοιαύτην ἐξαγοραστέαν κατὰ τὴν διάταξιν 10ην τοῦ αὐτοῦ Νόμου, λογιζομένης τῆς προσόδου ὡς τόκου πρὸς 6 0|0 ἐτησίως. Καὶ αἱ διατάξεις ὅμως αὗται ἀπέμεινον ἄνευ οἰουδήποτε ἀποτελέσματος, διότι ἡ οἰκτρά τῶν εἰσφορέων οἰκονομικὴ κατάσταση καὶ οἱ ἐλάχιστοι οἰκονομικοὶ τούτων πόροι ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν πολυδάπανον καὶ διεξοδικὴν διαδικασίαν τῆς μετατροπῆς τῆς προσόδου εἰς χρηματικὴν, ἐλαχίστας μετατροπὰς ἐπέτρεψαν καὶ ἐτι ὀλιγωτέρας ἐξαγορᾶς τῶν τοιούτων μετατραπειῶν προσόδων καὶ τὰ τιμαριωτικὰ ἀκίνητα ἐξηκολούθουν νὰ βρύνωνται μὲ τὰς μὴ μετατραπείσας προσόδους, καὶ οἱ δῆμοι διατελοῦσιν ὑπὸ τὸ βῆρος τῶν δυνάμει τῆς 25 πράξεως τοῦ Γ'. Κοινοβουλίου ἐξαγορασθέντων πέντε τιμαρίων.

Ἄλλ' αἱ τιμαριωτικαὶ παροχαὶ προσεκάλουν τὴν σύντονον προσοχὴν τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ μετὰ ἐπισταμένην τοῦ ζητήματος ἐρευνᾶν, δύ-

ναται βασίμως νὰ λεχθῇ, ὅτι ὁ ΒΣΙΓ'. Νόμος καθιέρωσε σύστημα ἀσφαλές, ἀλλὰ καὶ ταχὺ πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν βρυνοῦσων τὰ τιμαριωτικὰ ἀκίνητα παροχῶν, ἐπὶ τῇ ἀποζημιώσει καὶ τοῖς ὅροις τοῖς διαλαμβανομένοις ἐν τῷ Νόμῳ ἐκείνῳ ἄθροισ. Καὶ πράγματι συνομολογηθέντος τοῦ δανείου ὑπὸ τῆς Ἐγγυωρίου Διαχειρίσεως καὶ καταβληθείσης τῆς προσήκουσας ἐκάστῃ τιμαριώτῃ ἀποζημιώσεως ἀπηλλᾶγνουν οἱ συνεισφορεῖς τῶν τιμαριωτικῶν ἀκινήτων τῶν παροχῶν, συμπληρωματικῶς ἀπαλλαγείσων τῶν εἰσφορῶν καὶ τῶν παραφυάδων τιμαριωτικῶν δυνάμει τοῦ ΣΓΠ'. Νόμου.

Οὕτω μέγιστον βῆμα προόδου ἐπετελέσθη εἰς τὴν διαρρύθμισιν τῆς ἐν Κερκύρᾳ ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας.

Ἄλλ' ἡ ἄδικος καὶ κατὰ τιμαριωτικὸν σύστημα τοῦ ἐδάφους ἐκμετάλλευσιν διὰ τοῦ διαμελισμοῦ τῆς κυριότητος, τόσον διὰ τὴν πολυσχειδῇ τῇ ἰδιοκτησίας διαίρεσιν, ὅσον καὶ διὰ τοῦ ὑπερόγκους ἐμφυτευτικοῦ καϊόνος καὶ ἀγρολητικῆς μερίδας, ἐπηρεάζεται τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς Γεωργίας, τὴν ἀπορίαν τοῦ ἀγρότου, ὅστις στερούμενος πάσης κτηματικῆς πίστεως, ἐνδεὴς χρημάτων ἀναγκάζεται νὰ προστρέχῃ πρὸς ἐκείνους, οἵτινες κερδοσκοποῦντες ἐπὶ τῆς οἰκτρᾶς αὐτοῦ καταστάσεως δανείζουσιν αὐτὸν ἐπὶ τόκοις ὑψηλοῖς, προαγοράζοντες εἰς ἐντελεστάτας τιμὰς τὰ παραγωγικὰ αὐτοῦ εἶδη, ἑλαιον, οἶνον καὶ διάφορα ἄλλα. Καὶ ἡ μεσχηρὰ αὕτη κερδοσκοπία, ἥτις ἤδη ἀπὸ τοῦ 1584 φθάνει εἰς ἀκμὴν μέχρι τοῦ σημείου, ὥστε νὰ προβαίη διὰ τὴν πληρεστέραν ἐξασφάλισιν τοῦ προσυχίου τούτου, ὡς ἐκαλεῖτο ἡ σύμβασις, εἰς ἐκδοσιν κατὰ συμπαγινίαν ἀποφάσεων, ὅπερ ἐπισήμως ἀναγνωρίζεται καὶ καταβαλλονται προσπάθειαι, ἀλλὰ μάταιαι νὰ ἐμποδισθῇ τοῦτο διὰ τοῦ ἀπὸ 5 Μαΐου 1584 Legge municipale, καθορισθέντος τὸν Συμβουλευτὴν ἐνώπιον τοῦ ὁποῦ εἶναι νὰ συνωμολογῶνται αἱ τοιοῦτου εἶδους συμβάσεις s'è introdotto da poco tempo in quà che occorendo ad alcuno dar danari alla voce, per vino, oglio et altro fanno tor alli debitori sentenza volontaria apparendo molte fraudi et inganni, il che apporta grandissimo pregiudicio, a chi riceve il denaro, il che me evita proibizione.

Che li sij concesso quando di mandano. Che tutte le sentenze volontarie che fossero tolte per debitori di danari avuti a presticchio, siano di niun valore et efficacia. Ἀλλὰ τὴν ἐπιμετρησάντων κερδοσκοπίαν μετῆρχοντο καὶ αὐτοὶ οἱ ἄνωτα-

τοὶ Διοικητικοὶ ἐν Κερκύρᾳ τῆς Ἑνετίας ὑπάλληλοι, ὅπερ προσέκαλε-
σαν τὰ δίκαια παράπονα τῆς χωρικῆς τάξεως καὶ ἐν μέλει καὶ τῶν
ἀσίων, καθ' ὧν ἐνίοτε τὰ προστύχια ταῦτα ἐστρέφοντο καὶ ἡ Ἑνετικὴ
Κυβέρνησις διὰ τοῦ ἀπὸ 24 Νοεμβρίου 1621 Legge municipale ρη-
τῶς διατάσσει, ὅτι il capitano dell' Isola ὁ συμπάρεδρος σχεδὸν τοῦ
Βασιλείου, ὁ δικάζων τὰς διαφορὰς ἐπὶ τῶν δασμῶν, ἐπὶ τῶν φόρων, τὰς
ἐπὶ τῶν τ.μ.ωτικῶν ἀκινήτων διαφορὰς (Ἑ.μ. Λούνηζη σελὶς 2) tanto
quello che si attrova al presente, quando quello ch'è sarà in
avvenire non possa ne per lui ne per altri sotto qualsivoglia
colore o causa dar o per interposte persone far dar danaro ne in
molta nè in poca quantita per incaparar l' oglio sotto pena di
perder non solo il danaro esborsato o fatto esborsare ma anche
di prigione, bando o altre maggiori ad arbitrio, oltre la priva-
zione di poter in alcun tempo aver officio o beneficio dal consi-
glio di questa città è subito et immediate sia e s'intendi in tal
caso di contrafacione omnimodamente privato del carico di
capitani o dell'Isola e li contadini o altri che avessero dal detto
capitano o altre dal suo nome ricevuti danari per il suddetto
effetto, dandosi in nota restino subito padroni dell' istesso da-
naro ed inoltre guadagnino ducati 25 per cadauna volta
dalli beni dello stesso capitano dell' Isola contrafacente.

Ἄλλ' αἱ ἐκ προστύχιων εἰς εἷς καταβολαί, μὴ δυνάμεναι πολλὰ-
κις νὰ ἐκπληρωθῶσι ἕκαστῃ μὴ παραγωγῇ τοῦ εἴδους καὶ τὴν κατα-
στροφὴν τῶν πρεσβύτων πολλὰκις ἠναγκάσαν τοὺς χωρικοὺς, καταπιε-
ζομένους ὑπὸ σκληροῦ πιστωτάς, ἵνα δανείζωνται συμπληρωματικῶς
ἢ καὶ ἐξ ὀλοκλήρου εὐτελέστατα ποσά, ἐκποιοῦντες τὴν ἀγροτικὴν
αὐτῶν περιουσίαν, ἣτις ταυτοχρόνως παρεχωρεῖτο τοῦτοις ὑπὸ τῶν
ἀδίκων πιστωτῶν εἴτε εἰς ἀγροληψίαν εἴτε εἰς ἐμφύτευσιν, εἴτε εἰς μί-
σθωσιν. Καὶ αἱ ἀποκρύπτουσαι ἐξασφάλισιν ἢ ἐξόφλησιν δανείου συμβά-
σεις κατὰ πολὺ συνετέλεσαν τὴν κακοδαίμονιαν τῆς ὑπαίθρου χώρας καὶ
ἐπηύξησαν σπουδαίως, ἀλλὰ ἀδίκως, τὰς ἐν νῦν ὑφισταμένας ἀγρολη-
ψίας καὶ ἐμφυτεύσεις.

Καὶ ἡ κατάστασις αὕτη ἐπὶ αἰῶνας ἐξακολουθεῖ καὶ οἱ χωρικοὶ ἀπο-
γυμνούμενοι πανταχόθεν ἄνευ οὐδεμιᾶς προστασίας καὶ συνδρομῆς λι-
μώττουσι τόσον διὰ τοὺς ὑπερόγκους ἐμφυτευτικούς κανόνας, τόσον διὰ
τὰς σκληρὰς ἀγροληψίας, ὅσον διὰ τὰ προστύχια καὶ τὰς παντοειδείς

καταχρηστικὰς συμβάσεις, δι' ὧν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἐξασφαλί-
σεως δανείου ἐν ὑπερβολικῷ τόκῳ ἀπεμπολοῦντο πάντα τ' ἀκίνητα τῶν
χωρικῶν. Αἱ δ' ἐξεγέρσεις ὑπῆρξαν συνεχεῖς καὶ ἐπανειλημμέναι, ὥστε
οἱ χωρικοὶ τοῦ Γύρου καὶ τοῦ "Ορους ἐπαναστατοῦσι κατὰ τῶν εὐγενῶν
καὶ τῶν ἀσίων ἐν γένει καὶ ἐνοπλοὶ διατρέχουσι τοὺς ἀγρούς ληστεύον-
τες, φονεύοντες, ζωγροῦντες καὶ διὰ λύτρων ἀπολύοντες τοὺς συλλαμβαν-
ομένους, ὅτε ἡ κοινότης τῆς Κερκύρας ἀποστέλλει πρέσβεις εἰς Ἑνε-
τίαν τοὺς Δῆμον Βενετίτην, Στράτιον Βούλγαριν, Δημήτριον Πιτρε-
τίνην καὶ Νικόλαον Κοκκίνην, ἵνα ἡ Γερουσία εὐδοκήσῃ καὶ ἐπέλθῃ
δικαιτητῇ. Εἰς μάτην δὲ ἡ ἐπέμβασις τοῦ γενικῆς Προβλεπτοῦ Ἱερω-
νύμου Φιντακρίνη· μόνον ὁ στρατηγὸς Μάρκος Da Molino ἐξελθὼν
μετὰ στρατιωτικῆς δυνάμεως ἐν τῷ αἵματι καταπνίγει τὴν ἐξεγέρσιν
(Χιώτη Ἱστ. Ἀπομ. Τομ. Γ. σελ. 205). Καὶ ἡ κοινότης Κερκύρας,
προτεινόντων τῶν συνδικῶν Βικτωρος Καποδίστρια καὶ Ὁκταβίου Μαρ-
κοῦ, ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν Κυρίαρχον, συνεισφέρουσα
μέγα ποσὴν aggregando al corpo del medesimo Consiglio quelli
Cittadini che pagassero una tal somma, qual dovrebbe impie-
garsi nella guerra di Candia (Marmora P. 419—420). Ἐν ἐνὶ
λόγῳ ἡ κατάστασις τῶν χωρικῶν, ἂν ὅχι κατὰ ῥητὸν Νόμον πράγματι
ᾧμας κατὰ συνήθειαν, μικρὸν ἀπέχεσθαι τῆς δουλοπαροικίας· οἱ μᾶλλον
εὐκατάστατοι προσεκολλῶντο, ὡς Πελάται εἰς ἄρχοντα τινά, οὕτως
πολλὰκις φέροντες καὶ τὸ ἐπώνυμον ἐνηθρύνοντο ἐπὶ τῇ προστασίᾳ
αὐτοῦ, τὸ δὲ πλῆθος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτιον διετίλει ἀφωσιωμένον
πρὸς τοὺς ἐν τῇ περιοχῇ ἐκάστου τῶν χωρίων ἔχοντας ιδιοκτησίας
ἀστέως· εἴτε τούτων ὅτις ἀγροληπτοῦν, εἴτε παρὰ τούτων δανειζόμενοι
(σελ. 174 Πολ. Καταστ. Ἑπταν. Ἑ.μ. Λούνηζη).

Καὶ ὁ inquisitor τῆς Ἀνατολῆς Ἀνδρέας Ναυαγῆρος ἐπιβάλλει
αὐστηρὰς ποινὰς εἰς τοὺς παρεκτρεπομένους χωρικοὺς. Πρὸς δὲ διὰ τῆς
ἀπὸ 6 Ἰουνίου 1653 διαταγῆς τοῦ provveditore Generale inqui-
sitore delle tre Isole di Levante Andrea Corner τῇ ἐπιτεύσει τῆς
Γαληνοτατῆς Γερουσίας τῆς Ἑνετίας καθορίζονται ἀγροτικὰ τινὰ ζη-
τήματα sive livelli formati col corpo di danaro, a' formenti, vini
et oglio e l'esscessive valute contro quelli che vanno difettivi
dell' opportuna contributione, come anco delle robbe, che re-
stano debitori di danari per dar robba alla voce. Ἄλλ' ἵνα κρίνῃ
τὴν ὑπὸ τῶν πλείων περιουσιᾶν ἐλλείποντο τὰ ζητήματα κρίνομεν σκόπιμον νὰ ση-

μειώσωμεν τὰς προταχθείσας σκέψεις τοῦ Νόμου, ὅστις ἐπεκυρώθη ὑπὸ τῆς ἀπὸ 8 Σεπτεμβρίου 1653 διαταγῆς τοῦ Δουκὸς Francesco Molino πρὸς τὸ γενικὸν Προβλεπτήν Andrea Cornelio (Leg. Municip. p. 263), ἥτις ἐπάγεται προοιμιακῶς, ὅτι in primo luogo le applicationi le più indefese e studiose convenienti nell' affare de' villici, che con la loro ammutinazione ed injusta sollevatione hanno sensibilmente turbato la publica mente, affliti, questi fedelissimi cittadini, sconvolta l' Isola, offesa la giustizia e toccati poi in fine supplicj à chi di loro principali si fecero di così detestanda et enorme impresa (Leg. Municipale II p. 254—257).

Ἄλλὰ τὰ κακὰ καὶ αἱ δυστυχίαι τῶν ἀγροτῶν ἐπιτείνονται καὶ ὁ Antonio Bernardo provveditore di San Marco ἐν τῇ ἀπὸ 25 Ἰουλίου 1761 διαταγῇ αὐτοῦ ἐκθέτει, ὅτι fra gl' insoffribili agravj che ci parvengono à notizia patire gli contadini di questa Isola per li quali venimo chiamati applicar gl' aggiustati compensi a gli abusi perniciosissimi introdotti contro la pubblica intenzione, in materia de' prosticchi e censuali ancora, facendosi leciti molti de' signori cittadini ed altri di questo luogo, in vece di somministrare effettivo danaro, far apparire nelli contratti, che stabiliscono alla giornata esborsi di contante, e poi il tutto si restringe a dazioni di robbe valutate a prezzi eccessivi, per dover conseguire dalli contadini medemi, grani, vini et ogli alla voce, al che non potendo li stessi supplire a' tempi per la sterilità massime delli raccolti, necessitati della deficienza del modo di soddisfar alle obbligazioni assunte di sgravarsi dal peso de' debiti et evitare al possibile l' indefese molestie de' creditori stessi, si sentono violentati dell' impotenza di poter resistere à valute sopra valute in maniera che sormontano il loro tennissimo capitale; gli vengono finalmente levate le sostanze et assorbita quella povertà con che potevano sostentarsi; o pure quanti non fossero spogliati de' beni loro, vengono constretti, per scansare le vessazioni et esperimenti d' esecuzione contraria de' creditori stessi, a stabilire contribuzioni perpetue de' livelli fatti con robbe ricevute nella forma

suddetta con loro particular danno ed estrema afflizione. (Leg. Municip. t. II p. 206).

Καὶ ταῦτα μὲν γράφονται ἐπὶ τῆς Ἑνετικῆς Κυριαρχίας· ὅτε δὲ ἡ Κέρκυρα διετελεῖ ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Προστασίας καὶ ἡ αὐτὴ κακοδαίμονία δειπνεῖ τὸν τόπον, ἡ 33 τῆς 12 Μαΐου 1825 πρᾶξις τοῦ Β' Κοινεβουλίου διεκτραγωδεῖ τὴν κατάστασιν ὡς ἐξῆς: α' Ὑπάρχει καὶ ὁλονὲν αὐξάνει ἓνα ἐμπόριον, ὅπου ὀνομάζεται σιλιᾶτικο διὰ εἶδη καὶ μολονότι εἶναι καταδικασμένον ἀπὸ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον γίνεται εἰς τὴν ἐξοχὴν τῆς Κερκύρας ἀπὸ μερικὰ ὑποκείμενα τῆς χώρας καὶ τῆς ἐξοχῆς· μὲ μέσον χαρτιῶν, ὅπου ἐπιταυτοῦ γενόμενα μὲ ἄλλην πρόφασιν καὶ χρακτιῆρα καὶ ἐπειδὴ εἶναι γνωρισμένον, ὅτι μὲ τὸ μέσον αὐτοῦ τοῦ ἐμπορίου καὶ μὲ τὴν πληρωμὴν ὀλίγης ποσότητος χρημάτων δοσμένων εἰς τοὺς ἐνδεεῖς οἰκοκυραίους καὶ γεωργοὺς διὰ νὰ πληρωθῇ εἰς εἶδη καὶ μάλιστα εἰς λάδι, βάζοντας εἰς αὐτὰ τὰ χαρτιά μεγαλειτέραν ποσότητα χρημάτων ἀπὸ ὅσα ἔδωσαν καὶ ἔπειτα εἰς τὴν ἐποχὴν, ὅπου τυχαίνει νὰ δοθῇ αὐτὸ τὸ εἶδος, τὸ μεταβάλλουν εἰς ἄσπρα μὲ νέα χαρτιά καὶ μὲ τοιαύτην συχνὴν μεταβολὴν, καμωμένην μὲ τοὺς ἰδίους ἀδίκους τρόπους, εἰς τὸ διάστημα ὀλίγων χρόνων ἀπογυμνῶνουν τοὺς εἰρημένους οἰκοκυραίους καὶ γεωργοὺς, πέρνοντές τους τὴν περιουσίαν εἰς τιμὰς μικρὰς καὶ κατὰ τὴν διάκρισιν τους καὶ ἐπειδὴ παρομοίως ἐγνωρίσθη, ὅτι ὑπάρχουν πολλὰς φαινόμεναις πούλησις γενόμεναις χωρὶς ξετίμωσιν καὶ μὲ συμφωνίαν τὰ δοθοῦν ὁπίσω τὰ κτήματα, π.ᾠγμα τὸ ὁποῖον σχηματίζει καθ' αὐτὸ συμφωνίαν ἐνεχύρου καὶ ὅχι μίαν ἀληθινὴν καὶ νόμιμον πούλησιν, μὲ σκοπὸν διὰ νὰ σκεπᾶσούν τὸν δόλον καὶ ν' ἀποφύγουν τὴν δύναμιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἀρχιστρατήγου Γριμάνη τῆς 30 Ὀκτωβρίου 1760 κ.τ.λ.

Ἄλλ' αἱ εὐεργετικαὶ διατάξεις τοῦ Νόμου τούτου, δι' οὗ ὑπὸ ὥρισμένης προϋποθέσεως ἠκυροῦντο αἱ καταχρηστικαὶ αὐταὶ συμβάσεις, ἀπέβησαν ἐπὶ ματαίῳ, τὸ μὲν διὰ τὴν οἰκονομικὴν καχεξίαν, ὑφ' ἧς κατετρώχετο ἡ ὑπαιθρος χώρα, τὸ δὲ διὰ τὴν ἐξ ἀντιδράσεως δοθεῖσαν ἐρμηνείαν, ἥτις προερχομένη ἀπὸ τὸ ἀνώτατον Συμβούλιον καθίστατο αὐθεντικὴ.

Καὶ αἱ συχνάκις, εἴτι καὶ νῦν συνομολογούμεναι ἐπὶ ἐξωνήσει πωλήσεις, αἱ καλύπτουσαι τὴν ἐξασφάλισιν δανείου, ἐπαγόμεναι τὴν διακατοχὴν τοῦ ἀγροτικῆς ἀκινήτου πρὸς τὸν εἰκονικὸν ἀγοραστὴν ἄχρὺς οὗ ἐσφληθῇ τὸ χρέος, ἀπηγορεύθησαν καὶ διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθ. 1021

τοῦ Ἰονίου Ἀστικοῦ Κώδικος, ὡς τοῦτο μετερρυθμίσθη διὰ τῆς ΝΑ πράξεως τοῦ Η' Κοινοβουλίου καὶ ἐθεσπίσθη, ὅτι ἀπαγορεύονται τὰ ἀντικρηστικά συμβόλαια γαλδίτσια γόδαις—γόδω ἢ τενοῦτα, οἰουδήποτε ὀνόματος καὶ φύσεως, δι' ὧν ὁ χρεώστης παραχωρεῖ εἰς τὸν πιστωτὴν τὴν νομὴν ἀκινήτου τινός, μέχρις οὗ ἐξοφληθῇ τὸ χρέος. Ἀλλ' αἱ αὗται συμβάσεις ἀπηγορεύθησαν καὶ ὑπὸ τῆς διατάξεως 41 τοῦ τροποποιηθέντος ΣΜΔ Νόμου. Καὶ αἱ συμβάσεις αὗται, καίτοι παράνομοι, διὰ τὴν ἑλλειψιν οἰσodήποτε κτηματικῆς πίστεως καὶ ἐναλλακτικῆς ἀξίας τῶν ἀκινήτων διέπουσιν ἀτυχῶς ἐρημοῦντες τὴν ὑπαιθρον χώραν, μαλιστα δὲ μετὰ τὴν καθιερωθεῖσαν διὰ τοῦ ἄρθρου 22 § γ' τοῦ ΒΣΙΓ' Νόμου διάταξιν, καταργήσασαν τὸν ἀπόλυτον τῶν ἀγροτικῶν ἀκινήτων πλειστηριασμόν, ὅπερ παρὰ τὴν ἄλλοθεν εὐεργητικὴν αὐτῆς ἐπίδρασιν ἐπέφερε τὴν τελείαν κατὰπτωσιν τῆς κτηματικῆς πίστεως. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ αἱ συμβάσεις αὗται εἶναι ἤδη ἔτι ἐπικίνδυνοι, ἐφ' ὅσον ἐν τῷ συμβολαίῳ οὐδαμῶς διατυπύεται ὁ τῆς ἐξωνήσεως ὅρος καὶ οὐδὲν περὶ τοῦ ὅρου τούτου παρέχεται ἀντέγγραφον, ἀλλ' ἡ τήρησις ἐπαφίεται εἰς μόνην τὴν εὐσυνειδησίαν τοῦ εἰκονικοῦ ἀγοραστοῦ, οὐδὲ ἡ διάταξις 41 τοῦ τροποποιηθέντος ΣΜΔ Νόμου ἐβελτίωσε τὰ πράγματα ἐπὶ τῶν καταχρηστικῶν συμβάσεων, διὰ τε τὴν μακρὰν καὶ πολυδάπανον διαδικασίαν καὶ διὰ τὴν ταχθεῖσαν ἀποσβεστικὴν τῆς τοιαύτης ἀγωγῆς τριετὴ προθεσμίαν, ἣτις ἐκρίθη, ὅτι μὴδὲ κατ' ἐνστάσιν δύναται νὰ προβληθῇ μετὰ τὴν τριετὴ προθεσμίαν ('Απ. Ἐφ. Κερ. 39 τοῦ 1901) παρὰ τὸ δόγμα, ὅτι qua ad agendum temporalia ad excipiendum perpetua. Καὶ οὕτω πᾶσαι αἱ ἀπόπειραι πρὸς ἀκύρωσιν τῶν καταχρηστικῶν συμβάσεων ἀπέτυχον πλὴν ἐλαχίστων περιπτώσεων, καὶ πλείσται ὅσαι ἀγροληψίαι καὶ ἐμφυτεύσεις εἶνε τὸ πρῶτον τῆς ἐσχάτης ἐκμεταλλεύσεως τῆς οἰκτρᾶς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν ἀγροτῶν.

Ἡ ἀπορρόφσις σχεδὸν τῶν κόπων τῆς ὠφελίμου κυριότητος διὰ τῶν εἰσφορῶν τῶν παρεχομένων πρὸς τὸν ψιλὸν κύριον χωρὶς νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὅψει αἱ ὑπὸ τοῦ ὠφελίμου Κυρίου ἐπιχειρηθεῖσαι βελτιώσεις, αἱ καταστήσασαι σὺν τῷ χρόνῳ τὴν κυριότητα αὐτοῦ, οὕτως εἰπεῖν, ἀνεξάρτητον τῆς ἀρχικῆς, παρέσχεν ἀναμφηρίστως κώλυμα ἀνυπερβλητὸν ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς Γεωργίας καὶ κατέστησεν ἐπιβαλλομένην ἀνάγκην τὴν κατάργησιν τοῦ διαμελισμοῦ τούτου τῆς κυριότητος.

Καὶ αἱ ἐγγεῖοι πρόσδοι ὑπὸ οἰκνδήποτε μοσφὴν καὶ τύπον ἀπηγορεύθησαν ἐν Γαλλίᾳ δυνάμει τοῦ Νόμου 18—29 Δεκεμβρίου 1790,

κατασιᾶται, ἀνεξαρτήτως τοῦ χρόνου τῆς συνομολογήσεως καὶ τῶν ἰδιαιτέρων συμφωνιῶν, ἐξαγοραστὴ ἀπὸ τὸν ὠφελίμον Κύριον. Ἐκ τούτου δὲ καὶ μόνου, ὅτι ἐθεσπίσθη τὸ ἐξαγοραστὴν τῶν ἐγγείων προσόδων δύναται νὰ λεχθῇ, ὅτι ἐπαυσεῖν ἡ διαίρεσις τῆς ἰδιοκτησίας, τῶν ἐγγείων εἰσφορῶν ἀναγνωρισθεῖσων καὶ ὡς προσωπικῶν δικαίων διὰ τοῦ Νόμου τῆς 11 Brumaire ἐτους VII διατ. 3.

Τὸ δὲ ἀγροτικὸν ζήτημα, ὅπερ καὶ ἤδη φλέγει τὴν Κέρκυραν, δὲν εἶναι ἰδέα νέα καὶ νέα ἀνάγκη ἀνέρχεται εἰς ἀποχαιωμένην ἐποχὴν αἰῶνας ἀφ' ἧμῶν ἀπέχουσιν (Santorio. Espos. delle Condiz. Giuridiche Pag. 11). Ἀλλὰ τὰ ἐνδιαφερόμενα μέρη παθαίνονται παρασυρόμενα ὑπὸ τοῦ ὑποτιθεμένου συμφέροντος καὶ τοῦ αἰσθήματος τῆς ὑποτιθεμένης ἀδικίας, ἣν ἀνευρίσκουσιν ἐν ἐκάστη προτεινομένη λύσει.

Ἡ ἰδιοκτησία τῆς Κερκύρας τῆς καταπρασίνης ταύτης νύμφης τοῦ Ἰονίου, εἶναι κατατετμημένη εἰς ἀνκρίθητα τεμχχια, συνηθεστάτα, εὐτελέστατα ἐξ ἐλαιοδένδρου, ἐκ τοῦ ὑπὸ τοῦτο χώρου, ἐκτάσεως περὶπου τζαπίου, ἄλλοτε δὲ μουτζουρίου, ὑποκειμένη ἐν ταυτῷ εἰς πολλὰς καὶ ποικίλας εἰσφορὰς πρὸς τινὰ ὑποχρεοῦται νὰ συνεισφέρῃ ἀγροληπτικὴν μερίδα τρίτην, πρὸς ἕτερον, διὰ τὸ αὐτὸ ἀκίνητον μερίδα τετάρτην καὶ πρὸς ἄλλον ὑπόκειται εἰς ἐτήσιον κανόνα. Οἱ τοιοῦτοι δ' ἄπειροι διαμελισμοὶ τῆς ἰδιοκτησίας ἐν γένει καὶ τῆς κυριότητος ἰδίᾳ οὐδὲν ἄλλο ἀναγκάτως ἀπεργάζονται ἢ τὴν καταπνίξιν τῆς ἀξίας τῆς ἀκινήτου ἰδιοκτησίας, ἣτις οὕτω διαφεύγει τὸν κύκλον τῆς συναλλαγῆς, τῆς μεταφορᾶς τῆς κυριότητος, τῆς παροχῆς ἐμπραγματοῦ ἀσφαλείας καθισταμένης ἀδυνάτου. (Esposiz. Giurd. Sant. p. 15). Καὶ ὁ κατακερματισμὸς τῆς ἀγροτικῆς περιουσίας εἶναι τοιοῦτος, ὥστε ἡ πολυδάπανος καὶ πολυτελής τῆς Πολ. Δικονομίας ἐκπονητικὴ διαδικασία ἐπὶ τῆς ἐκπλειστηριασεως πολλῶν ἀκινήτων, οὐδαμῶς ἤθελε καὶ πόρρωθεν καλυφθῇ, καὶ μὴδενὸς ὑπερθεματιστοῦ ἐμφανιζομένου κατὰ τὸν πλειστηριασμόν ἤθελε συνωδᾷ τῇ διατάξει 22 § γ' τοῦ ΒΣΙΓ' Νόμου προσκυρωθῇ τμήμα τοῦ πλειστηριαστοῦ ἀκινήτου, διότι ἡ ἀγροτικὴ ἐν Κερκύρᾳ ἰδιοκτησία ἐκπλειστηριαζομένη δὲν εὕρισκε ὑπερθεματιστάς, ἐφ' ὅσον μάλιστα οὗτοι οὐδαμῶθεν δύναται νὰ βεβαιωθῶσιν, ὅτι ἡ ἐκπλειστηριαζομένη ἰδιοκτησία εἶνε ἐλευθέρᾳ ἐγγείων εἰσφορῶν ἐναντίον τῶν ἀγνώστων προκρητόρων τοῦ ὡς κυρίου καταδικωμένου ὀφειλέτου. Καὶ αὕτη ἡ παντελής ἑλλειψις ὑπερθεματιστῶν ἐν τῇ ἀπαλλοτριώσει τῆς περιουσίας καὶ ἡ μέχρι τότε ἐπέρχομένη κατακύρωσις ἀντί

εὐτελεσιᾶτος τιμήματος πολυτίμου ἰδιοκτησίας ὑπῆρξεν ἡ occasio legis τῆς διατάξεως 22 § γ' τοῦ ΒΣΙΓ' Νόμου τῆς καταργήσεως τὸν κατὰ τὰς διατάξεις τῆς πολιτικῆς Δικονομίας ἀπόλυτον πλειστηριασμόν, ἀνασκάψασα καὶ νεκραναστήσασα τὴν ἰγ' πρᾶξιν τοῦ Ι' Κοινοβουλίου περὶ τοῦ τετάρτου ὀλιγώτερον. Ἀλλ' αἱ τοιοῦτου εἴδους διατάξεις αἱ ἀποτελοῦσαι ἀληθῆ ἀναχρονισμόν ἐπιβάλλονται προσωρινῶς ὡς φάρμακα δραστικά, ἀλλ' ἐφ' ἡμέτερα, διότι τὸ φάρμακον μετατρέπεται εἰς δηλητήριο τοῦ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ, ἐφ' ὅσον δὲν θεραπεύεται ἡ κοινωνικὴ νόσος, ἡ ἐκτὸς τῆς συναλλαγῆς θέσασα τὴν ἰδιοκτησίαν, ἵνα ὁ ὀργανισμὸς οὗτος, ὁ σχεδὸν νεκρὸς ἀνανήψῃ καθιστάμενος πλουτολογικὴ ἁξία.

Καὶ ἡ παντελὴς ἑλλειψις ἐμπραγμάτων ἀσφαλείας παρεμποδίζει τὴν παροχὴν δανείων ἐπὶ τῇ κτηματικῇ πίστει τῶν ἀγροτῶν, οἵτινες πολλὰς κατέχοντες πολλήν, ἀλλὰ κατακερματισμένην καὶ δεσμευμένην ἀγροτικὴν ἰδιοκτησίαν, ἀλλὰ μὴ κεκτημένην ἁξίαν ἐν τῇ συναλλαγῇ, οὐδὲν δύνανται νὰ δανεισθῶσι διὰ τὰς προσωπικὰς αὐτῶν ἀνάγκας καὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀγροτικῆς αὐτῶν περιουσίας, ἥτις οὕτω διατελεῖ ἔρημος πάσης καλλιέργειας· χερσότοποι ἢ ἐλαιόδενδρα ἀφίστανται εἰς τὴν τύχην αὐτῶν ἐπὶ προφανεῖ βλάβῃ τοῦ τε ψιλοῦ καὶ ὠφελίμου Κυρίου, ὅστις μακαρίως ὑπώπτικον ἡμεῖς κατατίσεται ἐπὶ πλέον ὀκνηρὸς καὶ μοιρολάτρης, τὰ πάντα ἀπὸ τὴν θεῖαν Πρόνοιαν ἀπεκδεχόμενος καὶ ἀμελεῖται ἢ εὐφορος τῆς Κερκύρας γῆ, ἥτις εἶναι ἱστορικῶς ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικῶς βεβαιωμένον, ὅτι εἶναι τοιαύτη ὥστε, οὐ μόνον νὰ εἶναι πρὸς ἐαυτὴν καὶ τοῦ οὐχὶ πολυπληθοῦς πληθυσμοῦ αὐτῆς αὐτάρκης, ἀλλὰ καὶ πλεῖστα νὰ ἐξάγῃ. Εἶναι δὲ ἡδὴ ἀνίκανος νὰ διαθρήψῃ ἐαυτὴν καὶ πολλοὶ ἀγρόται Κερκύρας, μὴ δυνάμενοι οὐδὲν νὰ πορισθῶσι ἐκ τοῦ πατρίου ἐδάφους, φρονοῦντες ἀδίκως, ὅτι καὶ πᾶσα οἰαδὴ ποτε ἐπιφερομένη καλλιέργεια ἐπαυξάνει καὶ τὴν μερίδα ἐκείνου, ὅστις οὐδὲν δίακινδυνεύει καὶ οὐδὲν μοχθεῖ, φεύγουσιν, ἵνα προσπορισθῶσι διὰ τῆς ἀγροτικῆς ἐργασίας τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἀναδεικνύμενοι αὐτοὶ οὗτοι οἱ κρᾶτιστοι προτιμώμενοι παντοδαπῶν ἄλλων ἐργατῶν. Καὶ ἡ ἀπὸ μακροῦ εἰς τὰ στόματα πάντων φερομένη, ὡς πανάκεια ἰδρυσις ἀγροτικῆς Τραπεζῆς εἶναι ὄνειρα θερινῆς νυκτός, ἐφ' ὅσον αἱ Τράπεζαι δὲν εἶναι φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα, ἀλλὰ κερδοσκοπικὰ ἐπιχειρήσεις, μὴ θυσιάζοντα τὰ κεφάλαια αὐτῶν διὰ τὴν ἀπλὴν ἀνακούφισιν γεωργικῶν τῶν ξέων τὸ κέρδος καὶ οὐχὶ ἡ φιλανθρωπία εἶναι τὸ διέπον τὰς σκέψεις

τῶν κεφαλαίων. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἰδρυσις τοιαύτης ἀγροτικῆς Τραπεζῆς καὶ ἡ ἀφθονος ἀβάρια τῶν κεφαλαίων αὐτῆς, ριπτομένων εἰς τὴν ἐξοχὴν Κερκύρας, ἀκάρπως χύνονται καὶ κατ' οὐδὲν θελεῖ ἐπέλθει ἀνακούρισις καὶ βελτίωσις τῆς Γεωργίας, ὡς οὐδεμία ἐπῆλθεν ἀνακούρισις τῶν συνεπειῶν τοῦ ΩΚΣΓ' Νόμου καὶ τῆς ὑπὸ τούτου κυρωθείσης συμβάσεως διανεμηθέντων ἀγροτικῶν δανείων ὑπὸ τῆς Ἰονικῆς Τραπεζῆς Limited, ἐνῶ τὸ κεφάλαιον τῶν δανείων τούτων ὀριστικῶς ἀπωλέσθη. Ἐφόσον δὲν μεταβάλλεται τὸ σύστημα τῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας, ἐφ' ὅσον δὲν βελτιοῦνται οἱ κοινωνικοὶ ὅροι, ἐφ' ὅσον ἡ ἰδιοκτησία δὲν καθίσταται ἁξίας συναλλαγῆς καὶ ἐναλλακτικότητος, ματαιὰ καὶ ἄσκοπος ἀποβαίνει ἡ ἐπιζήτησις κεφαλαίων, ἅπερ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ πρὸς κυκλοφορίαν τρέπονται, ἅμα τῇ πιθανῇ ἐλπίδι κέρδους· τὰ κεφάλαια δὲν ζητοῦνται ἐπιμόνως, ἀλλὰ προσφέρονται ἐπὶ τῷ πιθανῷ κέρδει ἢ ἀσφαλεῖ τοποθετήσῃ.

Ἀλλὰ φέρε ἴδωμεν, πῶς ἱστορικῶς περιγράφεται ἡ δεινὴ ἀγροτικὴ καταστασις καὶ τίνα τὰ πρὸς βελτίωσιν πρόσφορα μέσα. Ὁ Ἐμμανουὴλ Θεοτόκης εἰς τὴν πραγματείαν αὐτοῦ Details sur Corfou ἐπάγεται, ὅτι ἡ agriculture n' est point favorisée. L' esprit de la législation et les principes radicaux des propriétaires ne lui sont point favorables. Les terrains divisés, coupés, morselés de mille manieres et soumis à des droits multipliés en tout sens ne sont nullement propres aux essais d' une sage economie. (p. 24) Ἐνῶ τῇ 29 1864 ὁ Δημήτριος Κουρκουμέλης reggente di Corfù, ἡ ὑπέρροχος αὕτη φυσιογνωμία, ὅστις ἐπὶ σειράν ἐτῶν σπουδαῖον διεδραμάτισε πρόσωπον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ διὰ τὴν ἐντασιν τῶν παθῶν ὑπὸ τῶν μὲν χαρακτηρησθεὶς ὡς ἀντιδραστικὸς, ὑπὸ τῶν δὲ ὡς δημηγέτης, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Βασιλικὸν ἐπίτροπον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ ὑποβάλλων τὴν περισπούδαστον τοῦ Σαντορίου πραγματείαν ἀναφέρει ἐν τῇ ἀκρᾷ αὐτοῦ εὐσυνειδησίᾳ, ὅτι proprietario di beni campestri e dimorante da anni in campagna mi sono da lungo tempo convinto, che se non si procede ad una riforma, per la quale sieno tolti i molteplici vincoli, cui è soggetta la proprietà fondiaria in Corfù ne l' agricoltura sarà mai ameliorata, ne le angustie, cui sono soggetti i proprietari, la miseria ed i mali d' ogni specie, cui è condannata la classe

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

agricola, cesserano ne saranno rese impossibili perturbazioni, che in circostanze date potrebbero verificarsi».

Ἄλλ' ὁ πολὺς Σαντόριος, ὁ σοφὸς οὗτος νομοδιδασκαλὸς ἐν τῇ πραγματικῷ ἀποκαλυπτικῷ αἰετῇ περὶ τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος πραγματείας αὐτοῦ, ἐπαινεῖται, ὅτι καὶ οἱ ἰδιοκτητῆται ἐν τῷ ἑαυτοῦ συμφέροντι ὀφείλουσι σοβαρῶς βουλευόμενοι νὰ πεισθῶσιν, ὅτι οἱ διηγεκτεῖς συνεισφορῆς κατατινῶντες εἰς ἀπελπιστικὴν κατάστασιν καὶ λητμοῦντες τὴν ἀρχαιοτάτην προέλευσιν τῶν πραγμάτων θέλουσι φάσει εἰς τὸ νὰ χαράκηρίζουσιν ἑαυτοὺς πραγματικοὺς Κυρίους καὶ τὴν εἰσφορὰν συνέπειαν τῆς ἀρπαγῆς καὶ τῆς πλεονεξίας τοῦ Δεσπότη (Santorio p. 16).

Ἐπιτροπὴ δὲ διωρίσθη διὰ τοῦ ἀπὸ 19 Νοεμβρίου 1864 Βασ. Διτάγματος ἀποτελεσθεῖσα ἀπὸ ἐξεχούσας πρωτοπικότητας, οἷσι οἱ Ἄντωνιο; Καποδιστρια; καὶ Ἀλέξανδρος Δαμασκηνός καὶ ἄλλοι, εἰς τὸ συντηρητικὸν πνεῦμα, ἂν μὴ τι ἄλλο εἶναι τοιοῦτο, μολονότι ἐν ταύτῃ ἀντιπροσωπεύεται καὶ ὁ ὑπέρμαχος τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος Πολυχρόνιος Κωνσταντῆς, ὥστε ἐν γνώσει νὰ παρῇ τὰ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς πείρας δεδομένα καὶ νὰ ὁρίζωσιν τὴν διηγεκτὴ ἀγρολῆψιν, ὡς συμβόλαιον, δι' οὗ ὁ Κύριος ἀγροτικοῦ ἀκινήτου διαπιστεύεται, τὴν καλλιέργειαν εἰς τινα, ὅστις καλεῖται ἀγρολήπτης ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συνεισφέρῃ μερίδιόν τι ἐκ τῶν προϊόντων, ἐνίοτε δὲ καὶ κανὼνα τινὰ εἰς εἶδη ἢ εἰς χρήματα (σελὶς 8 ἐκθ. τῆς ἐπὶ τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος ἐπιτροπῆς).

Ἄλλ' ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἐν τῇ εὐσυνειδησίᾳ αὐτῆς οὐδαμῶς διστάζει δι' ἀνθρώπων ἐπιχειρημάτων νὰ καταγγέλλῃ καὶ περιγράψῃ μὲ τ' ἀληθῆ, ἀλλὰ ζωτικὰ καὶ μελανώτατα χρώματα τὴν ἐκ τῶν ἀγρολῆψιων καὶ ἐν γένει εἰσφορῶν ἐν Κερκύρᾳ κατάστασιν, ἧτις καὶ ἐτι καὶ νῦν ἐξακολουθεῖ ἐπιταθεῖται. αἱ ἐξαιρετικαὶ περιστάσεις τῶν χρόνων καθ' ἃς τὸ συμβόλαιον τοῦτο ἔλαβε τὴν ἀρχὴν του, ἐδικαιολογοῦν τοὺς παραδεχθέντας ὅρους, ἀλλ' εἴνε ἡδὴ βέβαιον, ὅτι ἐνεκα τῆς ἀλλαγῆς τῶν περιστάσεων, οἱ ὅροι ἐκτεῖνοι ἔφερον προσκόμματα εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς Γεωργίας, περιπλοκάς εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν, δικας καὶ συγχύσεις, μεταξὺ ἀγροδοτοῦ καὶ ἀγρολήπτου, ὥστε προφανῆς καθίσταται ἡ ἀνάγκη μετατροπῆς τοῦ συστήματος.

Τὸ διηγεκτὸς τῆς συμβάσεως δεσμεύει αἰσάντως τοὺς ἀπογόνους τοῦ τε ἀγροδοτοῦ καὶ ἀγρολήπτου, κακῶς συμβιβάζεται μὲ τὰς ἀρχὰς

καὶ τὰς προόδους τῶν ἡμετέρων χρόνων καὶ ἴσως μόνον παρ' ἡμετέρῃ διαρκεῖ εἰσέτι.

Ἡ διαίρεσις καὶ ὑποδιαίρεσις τοῦ ἀγροληπτικοῦ κτήματος μεταξὺ τῶν ἀπογόνων τοῦ ἀρχαίου ἀγρολήπτου, οὐδετέρωσε τὸ ὑπὲρ τῆς Γεωργίας ἐνδιαφέρον, καὶ κατέστρεψε τὴν κτηματικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἐνότητα, καθότι ἀπέναντι τοῦ ἀγροδοτοῦ ὑφίσταται φαινομενικὴ ἐνότης διὰ μέσου τῆς ἀλληλεγγύεως τῶν ἀπογόνων τοῦ ἀρχαίου ἀγρολήπτου, ἐξ ἧς πολλὰκις προκύπτει ἡ ἀδικος συνέπεια, ὅτι ἐπιμελής καὶ φερέγγυος ἐνέχεται διὰ τὸν ἀμελῆ καὶ ἀφερέγγυον, μεθ' οὗ δὲν ἔχει κοινὰ τὰ συμφέροντα καὶ ἐνεκα τοῦ ὁποίου ἀπόλλυσι τὴν μερίδα ἐκείνην τοῦ κτήματος, τὴν ὁποίαν διὰ πολλῶν κόπων ἠδυνήθη νὰ καλλιεργήσῃ, ὅθεν ἐπέρχεται ἡ ἀπελπισία καὶ ἡ ἐγκατάλειψις τῆς Γεωργίας.

Ἄλλοθεν δ' ὁ ἀγροδοτὴς ἐπαναπαυόμενος ἐπὶ τοῦ διηγεκτοῦ τοῦ Συμβολαίου, οὐδόλως μεριμνᾷ περὶ τῶν κτημάτων του καὶ εὐρίσκειται εἰς συνεχῆ πάλιν μὲ τοὺς πολυπλασιασθέντας ἀγρολήπτας τοῦ διαμελισθέντος κτήματος κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τῶν δικαιωμάτων του.

Εἰς τὸ διηγεκτὸς τῆς συμβάσεως καὶ εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς διαθέσεως τοῦ κτητικοῦ δικαιώματος τοῦ ἀγρολήπτου ἀποδοτέος καὶ ὁ καταχρηστικὸς πολυπλασιασμὸς τῶν ἐνδιαφερομένων εἰς τὴν κάρπωσιν τοῦ προϊόντος τοῦ ἀγροληπτικοῦ κτήματος, εἴτε διότι ὁ ἀγρολήπτης μὴ δυνάμενος νὰ καλλιεργῇ τὸ κτῆμα ἐσυνομολόγησε μετ' ἄλλου ὑπαγρολήψιαν, εἴτε μὴ δυνάμενος νὰ διαθέσῃ ἐλευθέρως τὴν τῆς κυριότητος μερίδα του, καθίστα τοὺς πιστωτάς του ἐτέρους ἀγροδοτάς ἐπὶ τοῦ ἀγροληπτικοῦ κτήματος, εἰς τρόπον ὥστε δὲν εἶναι παράδοξον νὰ βλέπῃ τις τὸν ἀγρολήπτην ὀφείλοντα νὰ πληρώσῃ εἰς διαφόρους τόσα μερίδια καὶ κανόνες, ὅσα ὑπερβαίνουν ὅλην τὴν πρόσδοτον τοῦ καταχρηστικῶς βεβαρυνμένου κτήματος.

Βεβαρυνμένος ἐπομένως ὁ ἀγρολήπτης ἐνεκα τοῦ πλημμελοῦς συστήματος μὲ πολλὰ βάρη, δὲν δύναται οὔτε νὰ καλλιεργήσῃ τὸ κτῆμα, οὔτε νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ἐνοχάς του, καὶ περιπλέον συνειθίσας ἐκ γενετῆς νὰ βλέπῃ τὸ κτῆμα ἐν τῇ περιουσίᾳ τῆς οἰκογενείας του νομίζει, ὅτι οἱ ἀρχικοὶ ἢ οἱ παρειακτοὶ ἀγροδοταὶ εἰσὶ σφετερισταί, οἵτινες τὸν καταπιέζουσι καὶ ἀρπάζουσι τοὺς καρποὺς τῶν κτημάτων του.

καὶ ἐπειδὴ τὰ ἀγροληπτικὰ κτήματα εἰσὶ τὸ μείζον μέρος τῶν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ἀγροτικῶν κτημάτων, ἡ Γεωργία πάσχει ἐν μέσῳ τῶν περιπλοκῶν καὶ βαρῶν, ὥστε τὴν ιδιοκτησίαν καταθλίβουσι.

“Ὅστις δὲν ἤθελεν ἀποθανῆν τὴν ἀνάγκην ἐτοίμου καὶ τελεσφόρου θεραπείας, ὅστις ἤθελεν ἐπιμελεῖν εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ ἀγροληπτικοῦ ἡμῶν συστήματος ἤθελε δειξέει μόνον τυφλὸν οὐδὲν εἰς τὰ ἔργα τῶν προγόνων μας, ἄνευ μελέτης ἐπὶ τῆς διαφορᾶς τῶν καιρῶν καὶ τῶν περιστάσεων καὶ τῆς προόδου τῆς Γεωργίας, ἐνθα λογικῶς μετερρυθμίσθησαν τὰ πεπαλαιωμένα ἀγροτικὰ συστήματα.”

Καὶ ἐν τῷ τοιαῦτα φέγγεται ἡ ἐπίτημος αὐτῇ ἐπιτροπεία, προφανῶς σφάλλεται ἐν τῷ διατυπωθέντι ὁρισμῷ, ἀφ’ οὗ ὁ ἀναμφισβητήτου κύρους καὶ αὐθεντίας, ἀλλὰ καὶ συντηρητικώτατος νομοδιδάσκαλος, ὁ πολὺς Σαντόριος ὁρίζει καὶ περὶ τούτου, πάντες συμφωνοῦσιν, ὅτι ἡ Κερκυραϊκὴ ἀγροληψία εἶναι ἡ σύμβασις δυνάμει τῆς ὁποίας ἡ κυριότης ἀγροτικοῦ ἀκινήτου διαιρεῖται ἐν ὁρισμένη ἀναλογία μεταξὺ τοῦ ψιλοῦ κυρίου μὴ κεκτημένου τὴν πραγματικὴν διακατοχὴν τοῦ ἀκινήτου, ἀπαιτοῦντος ὁρισμένην μερίδα καρπῶν καὶ τοῦ ὠφελίμου κυρίου τοῦ διακατέχοντος τὸ ἀκίνητον καὶ παρέχοντος τὴν συνομολογηθεῖσαν ἀγροληπτικὴν μερίδα (σελ. 36 Esp. dell. Cond. giurid. Santorio) καὶ εἶναι ἱστορικῶς καὶ διὰ νομικῶν διατάξεων, ἄνευ ἀντιρρήσεως δεδεγμένον, ὅτι μέχρι τοῦ ἔτους 1841 εἰς τοὺς ἀγρολήπτας καὶ ἄνευ εἰσαδήποτε ρητῆς συνομολογήσεως παρχωρεῖται καὶ δικαίωμα συγκυριότητος, τὸ ποσοστὸν τῆς ὁποίας ἐκανονίσθη ὑπὸ τοῦ Προβλεπτοῦ Antonio Loredan διὰ τῆς ἀπὸ 29 Αὐγούστου 1729 διαταγῆς αὐτοῦ Leg. Municip. t. I. p. 429) ὁρίσαντος ὅτι: Stabile che paga meta porzione, si deve estrarre il 1/4 per il colono e le tre porzioni per il dominical.

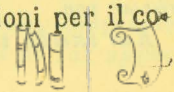
Stabile che paga il terzo, si deve estrarre il 1/3 per il colono e due terzi per il dominical.

Stabile che paga porzione quarta, si estrae la meta al colono e l'altra meta per il dominical.

Stabile gravoso di quinto si deve estrarre per il colono le tre porzioni e le due per il dominical.

Stabile che paga sesto, si deve estrarre quattro porzioni per il colono e due al dominical.

Stabile che paga ottavo deve estrarre le 3 porzioni per il colono e la quarta resta per il dominical.

Stabile che paga nono, sette porzioni per il colono e per il dominical due.

Stabile che paga decimo, si deve estrarre per il colono le quattro parti e una per il dominical.

Μόνον ὁ Ἴονιος Κώδex τεθεὶς εἰς ἐφαρμογὴν τῇ 1ῃ Μαΐου 1841 καθιέρωσεν ἐν ἀρθρῷ 1631, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι καταρτιζομένης ἀγροληψίας ἡ συνιδιοκτησία τοῦ ἀγρολήπτου δέον ρητῶς νὰ συνομολογεῖται.

Ἄλλ’ οἰαδήποτε ἡ προέλευσις τῶν ἀγροληψιῶν καὶ ἐμφυτεύσεων οἷοσδήποτε ὁ χρόνος τῆς καταρτίσεως τούτων δὲν δύναται ἀπὸ οὐδένα σπουδαίως ν’ ἀμφοισθητῇ, ὅτι ἡ ἀγροτικὴ ἐν Κερκύρᾳ ιδιοκτησία, αὐτὴ ἡ οἰκονομικὴ τῆς Κερκύρας ὑπόστασις ἐξαρτᾶται, ἐν γένει ἀπὸ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς ιδιοκτησίας ἀπὸ τὰς διηνεκεῖς ταύτας εἰσφορᾶς, αἵτινες ἀντικρὺς ἀντιθετοὶ πρὸς τὰ νεώτερα γεωργικὰ συστήματα, οἰκονομικῶς καταστρέφουσι ὁλοκλήρου κοινωνικὰς τάξεις τόσον τῶν ἀγροδοτῶν καὶ τῶν ἐδαφοδοτῶν, ὅσῳ καὶ τῶν ἀγροληπτῶν καὶ ἐδαφοληπτῶν. Καὶ ναὶ μὲν οἱ κτηματοδόται ἀπαλλαγέντες ὀχληρῶν φροντίδων ἐφρόνουν ὠφελιμώτερον, τὴν ἐξασφαλίσειν διηνεκοῦς προσόδου, ἀποβλέποντες μᾶλλον εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν ἀγροτικῶν ἐνοχλήσεων καὶ τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τῆς προσόδου, ὡς ἰσχυρίζετο ὁ Σαντόριος, ἀλλ’ ἐφ’ ὅσον αἱ ἐγγενοὶ αὗται εἰσφοραὶ κατεβάλλοντο. Ἦδη ὅμως ἐνεκα τῆς πεπαλαιωμένης προελεύσεως, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τοῦ δικαιώματος οἱ ὑπόχρεοι βαρέως φέρουσι τὴν συνεισφορὰν τῆς παροχῆς, ἥτις εἰσπραττεται ὑπὸ τῶν δικαιοῦχων λίαν δυσχερῶς καὶ ἐνεκα τῶν ἐν γένει κοινωνικῶν ὄρων, ἀλλὰ καὶ τῆς δαπανηρᾶς καὶ μακρᾶς διαδικασίας τῆς ἐπιδικάζσεως τῶν εἰσφορῶν, αἱ σχετικαὶ δικαὶ στρεψοδικῶς διὰ τὴν οἰκονομικὴν συγχάνει δυσπραγίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν κακοπιστίαν παρελκύονται καὶ πολυλακίς ἐγκαταλείπονται καὶ τ’ ἀναφυόμενα ζητήματα εἶναι τοιαῦτα, ὥστε ν’ ἀπαιτῇται εἰδικὸς δικαστὴς εἰς τὴν ἐκδικασιν τῶν ὑποθέσεων τούτων, πωλλάκις δὲ οἱ δικασταὶ δράττονται πρώτης τυχαίας ἔστω καὶ ἄβυσσος ἐνστάσεως, ἵνα ἀποφύγῃσι νὰ ἐπιληφθῶσι τῆς λύσεως τῶν σκοτεινῶν καὶ περιπλοκῶν οὐσιαστικῶν θεμάτων, ὧν ἡ λύσις ἀποβάνει δυσχερῆς εἰς τοὺς μὴ εἰδικῶς ἀσχοληθέντας, ἐν περιπτώσει δὲ διαλύσεως τῆς σχέσεως καὶ τῆς τοῦ ἀκινήτου ἐπαναλεύσεως ἀδύνατος ἀποβάνει.

ἸΑΚΩΒΑΚΕΙΟΝ ΣΥΝΟΜΟΛΟΓΗΘΕΝΤΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ ΚΑΙ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ ΑΓΡΟΛΗΠΤΩΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

αἵτινες καὶ οὐδαμοῦ τῆς Ἑλλάδος παρουσιάζονται, διότι οὐδαμοῦ ὁ ἐκτελεστήριος τῆς ἀποφάσεως τύπος ἐξουθενώθη, ὅσα ἐν Κερκύρᾳ. Οὕτω δὲ πρωτίτως ἀδικοῦνται οἱ ψιλοὶ κύριοι τύποις μόνον διατηρουμένων τῶν διηνεκῶν εἰσφορῶν, αἵτινες πράγματι κατηργήθησαν καὶ καταργοῦνται ὁσημέραι σιωπηρῶς, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαίρεσεων ὀλιγίστων δικαιούχων εἰσφορῶν, οἵτινες καὶ μέσα οἰκονομικὰ κέκτηνται καὶ δύνανται προσωπικῶς νὰ ἐπιμεληθῶσι τὰς ἰδίαι· αὐτῶν ὑποθέσεις. Οἰονδήποτε δὲ νομοθέτημα πρὸς λύσιν τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος τῶν κτηματοδοτῶν θέλει κυρίως προστατεύει τὰ κλονιζόμενα αὐτῶν δίκαια, ἐφόσον πάντοτε οὗτοι δικαίως καὶ προηγούμενως ἀποζημιωθῶσιν.

Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀγρόται ἐκ τοῦ διαμελισμοῦ τῆς κυριότητος δεσμεύονται νὰ προαχθῶσιν ὀλίκως τε καὶ ἥθικῶς, μὴ δυνάμενοι ν' ἀνέλθωσιν εἰς τὴν περιωπὴν ἀληθοῦς πολίτου νεωτέρας Πολιτείας.

Τὰ δὲ πραγματικὰ ἀκίνητα δικαιώματα ἐνδιαφέρουσι πρωτίτως τὴν Πολιτείαν καὶ ἡ ρύθμισις αὐτῶν ἀποτελεῖ οὐσίωδῃ καὶ ἐπιβεβλημένην αὐτῆς μέριμναν, διότι ἰδιοκτησία στάσιμος, ἰδιοκτησία νεκρὰ, ἰδιοκτησία ἀμφίβολος, εἶναι μέλος Πολιτειακοῦ ὀργανισμοῦ σεσηπός, ὅπερ ἀνάγκη πάσῃ θυσίᾳ νὰ ἐξυγιανθῇ, ἡ ταχεία, ἡ ἀσφαλὴς μεταφορὰ τῆς κυριότητος τῶν ἀκινήτων, ἡ ἀπόκτησις ἐναλλακτικῆς ἀξίας τῆς ἀκινήτου ἰδιοκτησίας καὶ ἰδιαίτατα τῆς ἀγροτικῆς, εἶναι ζητήματα, ἅπερ δέον, ὡς τάχιστα, νὰ λύωνται σύμφωνα μὲ τοὺς ὅρους τῆς ὅσον ἔνεστι ἀπροσωπολήπτου Δικαιοσύνης μὲ τὴν φροντίδα, ἵνα ἡ παρεχόμενη λύσις ὅσον εἴοντε πάντας εὐαρεστεῖ καὶ πάντας, κατὰ τὸ ἐφικτὸν, ὠφελεῖ.

Δὲν ὑπάρχει ἀγροτικὸν ζήτημα φωνασκοῦσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀρέσκονται μακαρίως εἰς σύστημα τοῦ πάντας καὶ τὰ πάντα καταστρέφον καὶ ἐξουθενίζον, ἀπαξιούντες νὰ σκεφθῶσι καὶ περὶ μεταβολῆς τῆς ἀθλίης καταστάσεως.

Πῶς δὲν ὑπάρχει ἀγροτικὸν ζήτημα, ὅταν ἡ εὐφορωτάτη τῆς Κερκύρας γῆ εὐρίσκειται ἐγκαταλειμμένη καὶ χέρτος, ἡ Γεωργία δὲν ὑπάρχει, ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς ὀκνηρὸς, πολλάκις ἀνάξιος τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐλευθέρου πολίτου, ὑφίσταται τὴν ἐσχάτην ἐνδειαν, μοιρολατρικῶς ἀποδεχόμενος τὴν ἐκ θείας Προνοίας παροχὴν ἐλασσοδείας;

Πῶς δὲν ὑφίσταται ἀγροτικὸν ζήτημα, ὅταν ὀλοκλήρως καὶ μεγάλας περιουσίας τῶν ἀγροδοτῶν καὶ ἐδαφοδοτῶν ἀποβλυνταὶ καὶ οὐδὲν ἀποδίδουσι καὶ οἱ πλείστοι τούτων πένονται ἀνάξιος, χωρὶς ἐντεύθεν νὰ

ἐπέρχεται ὁ πλουτισμὸς τῶν εἰσφορέων, οἵτινες δικάζονται εἰς ἐλεεινότεραν εἶς κατὰστασιν;

Πῶς δὲν ὑπάρχει ἀγροτικὸν ζήτημα, ὅταν ἡ πάροδος τοῦ χρόνου ἐνέβαλεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν κτηματοληπτῶν τὴν ἰδέαν τῆς ἀπολύτου καὶ πλήρους κυριότητος αὐτῶν, καὶ ἀμφισβητεῖται πᾶν δικαίωμα τῶν κτηματοδοτῶν;

Πῶς δὲν ὑπάρχει ἀγροτικὸν ζήτημα, ὅταν ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν ἰδεῶν τούτων δικαστικαὶ ἀποφάσεις κηρύττουσι παραγεγραμμένα τὰ δικαιώματα τοῦ ψιλοῦ κυρίου ἐκ τῆς μὴ ἐπὶ τριακονταετίαν καταβολῆς τῆς εἰσφοράς;

Πῶς δὲν ὑπάρχει ἀγροτικὸν ζήτημα, ὅταν ἡ ἀγροτικὴ περιουσία δὲν ἔχει ἐναλλακτικὴν ἀξίαν καὶ ψηφίζονται νόμοι, οἵτινες ἐκσκάπτουσι τὸ παρελθὸν καὶ ἀνασταίνουσι τὴν περὶ σχετικῷ πλειστηριασμοῦ διάταξιν, καταργοῦντες βασιμῶς ἴσως ἐν εἰκοστῷ αἰῶνι τὸν ἀπόλυτον πλειστηριασμόν;

Πῶς δὲν ὑπάρχει ἀγροτικὸν ζήτημα, ὅταν ἑλλείψει ἐμπραγματότου πίστεως, οἱ μὲν ἀγρόται ἀντὶ εὐτελεστατῶν δανείων τοκογλυφικῶν ἀπεμπολοῦσι τὴν ἰδιοκτησίαν αὐτῶν, ἐν ᾧ, οἱ ψιλοὶ κύριοι, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐκποιῶσι τὰ δίκαιά των πένονται καὶ μόνον δὲν ἐπαιτοῦσι;

Πῶς δὲν ὑπάρχει ἀγροτικὸν ζήτημα, ὅταν τοῦτο ἱστορικῶς καὶ ἀναμφισβητητῶς ὑφίσταται ἀπὸ μακροῦ χρόνου;

Μήπως τὰ ἀπὸ τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος νομοθετημένα ἔλυσαν τοῦτο, ὅπερ ζωνηρᾶς διεκτραγουδῶσιν οἱ Leggi Municipali, αἱ διαταγαὶ τῶν ἀρχόντων, αἱ πράξεις τῶν Κοινοβουλίων, ὁ Κουρκουμέλης, ὁ Σαντόριος, ὁ ἑκτακτὸς τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἀπεσταλμένος Ἀ. Προβελέγγιος, ὁ Δαμασκηνός, ὁ Καποδίστριας, αἱ ἐκθέσεις τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν, τὰ διαφώρα τῶν διαφόρων πολιτῶν ὑπομνήματα, αἱ ἐν τῇ βουλῇ Εἰσηγήσεις τῶν Νόμων, οἱ Νόμοι ΣΜΔ', ΣΕΗ, ΒΣΙΓ' καὶ ΤΛΓ'.

Svanite le cause che avevano ingenerato tali condizioni nella proprietà fondiaria di questa Isola, ἀποφαίνεται ὁ πολὺς Σαντόριος, avrebbero dovuto naturalmente cessare anche gli effetti correttivi, o sia il multiplice smembramento del diritto di proprietà, come era già succeduto altrove (Sant. p. 39).

Ἀλλὰ ἐνταῦθα ἐπιλείπεται ἐπαινος εἰς ἐκείνους, οἵτινες πρῶτοι ἔταμον τὴν ὁδὸν τῆς ἐκκαθάρισης καὶ ἀπαλλαγῆς τῆς αὐγείου κόπρου καὶ ὁ

διαπρεπής νομικός καὶ ἐξέχων πολιτευτὴς κ. Νικόλαος Μαρκέτις εἰσηγούμενος τὸν ΒΣΙΓ' Νόμον μὲ τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν συντηρητικότητα, ἀλλὰ καὶ ἀκριβοδικαίαν ἐκτίμησιν τῇ 4 Δεκεμβρίου 1893 Νόμον ἀποφάνεται, «ὅτι ἡ κατάσταση τῆς διηγενοῦς ὑποτελείας, ἀποτελεῖ διηγετὴς πρόσκομμα εἰς τὴν πρόδοσιν τῆς Γεωργίας ἐν Κερκύρᾳ, ὃ δὲ πολὺς Σαντόριος ἐπάγεται, ὅτι *abolire qualunque divieto di poter affrancare le prestazioni coloniche e sotto le condizioni permettere al colono di riscattarle* ἀποτελεῖ κανόνα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου θέλει λυθῇ τὸ ἐν Κερκύρᾳ ἀγροτικὸν ζήτημα (Sant. p. 45).

Καὶ αἱ διατάξεις τοῦ ΣΜΔ' Νόμου, τοῦ τροποποιηθέντος ὑπὸ τοῦ ΣΕΗ' Νόμου, δὲν ἦσαν ρηζικέλευθοι, ὥς ὁ ΒΣΙΓ' Νόμος, διότι δὲν ἀνεγώριζαν ἀπόλυτον τὴν ἀρχήν, ὅτι διαλυομένων τῶν διηγετικῶν συμβάσεων τ' ἀκίνητα περιελεύσονται ἐξ ὁλοκλήρου τοῖς διακατόχοις, ἀλλὰ καθιέρωσε τὴν προαιρετικὴν τοῦ διαμελισμοῦ τῆς κυριότητος διαλυσιν τῆς πλήρους κυριότητος κατανεμομένης κατὰ τὴν ἐν τῷ παρελθόντι θεσμοθετηθεῖσαν ἀναλογίαν πρὸς τὸν ψιλὸν καὶ ὠρέλιμον κύριον. Ἀλλ' αἱ διατάξεις αὗται, παρ' ὅλην τῶν συνταξάντων αὐτάς τὴν καλὴν θέλησιν, ἀπέβησαν ἄνευ οἰουδὴποτε ἀποτελέσματος, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, διὰ τὰ τὸ προαιρετικὸν τῆς διαλύσεως, καὶ διὰ τὴν πολυτελὴ τῆς διανομῆς διαδικασίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἑλλειψὶν παρὰ τοῖς ἐνδιαφερομένοις πόρων, εἰ καὶ ἡ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ΣΜΔ' Νόμου διαλυσὶς τῶν ἐγγείων σχέσεων καὶ συναλλαγῶν ἐπερχομένη μακρὰν τοῦ νὰ βελτιώσῃ τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν, ἤθελεν ἐπὶ πλέον συντελέσῃ εἰς τὸν ἐπ' ἄπειρον κατακερματισμὸν τῆς ἀγροτικῆς ιδιοκτησίας, ἐπὶ προφανὲς ζημιὰ τῆς Γεωργίας, τῶν τε δικαιοῦχων καὶ εἰσφορέων, ἐνῶ αἱ πολυτελεῖς δαπάναι τῆς κατ' ἀντιδικίαν τοιαύτης διαδικασίας ἤθελαν σχεδὸν πολλαπλασιάζειν, ἐὰν μὴ πάντοτε ἀπορροφήσῃ τὴν ἀξίαν τῶν διανεμομένων ἀκινήτων. Οὐδεὶς ὅμως δικαίως κρίνων δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ, ὅτι ὁ ΒΣΙΓ' Νόμος εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις εἶτα μετὰ τὸν γόρδιον τοῦ ζητήματος δεσμόν, βεβαίως ὡς πρὸς τὰς τιμαριωτικὰς παροχάς, ἀλλὰ φρονούμεν, ὅτι παρέσχε τὴν ἀσφαλῆ ἀφετηρίαν πάσης λύσεως τοῦ παρ' ἡμῖν ἀγροτικοῦ ζητήματος, ἐφόσον μάλιστα ὁ Νόμος οὗτος οὐδαμῶς διακρίνει τὰ *diretti* τιμάρια τῶν *oblati* τοιούτων, ἐνθα ἡ ἀπόλυτος κυριότης τῶν ὑποτελῶν ἀκινήτων ἄνῃκε τοῖς τιμαριώταις, ὅπερ, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ἐξ ἴσου λύσιν τῶν μὴ τιμαριωτικῶν παροχῶν,

ὑποδεικνύει, διότι δέχεται, ὅτι παρίσταται δημοσία ἀνάγκη καὶ κοινὴ ὥφελεια, ὅπως ὑποχρεωτικῶς διὰ πάντας καταργηθῶσιν ἐπὶ προηγουμένη ἀποζημιώσει αἱ ἐγγεῖοι καὶ αὐτῶν τῶν προσηγμένων ἐτι τιμαριῶν παροχὰι, τῶν συνεισφορέων ἀποκτώντων τελείαν τὴν κυριότητα, αἰρομένου τοῦ διαμελισμοῦ καὶ ἀναγνωριζομένου, ὅτι οἱ οἰκονομικοὶ ὄροι, τοῦ τιμαριούχου συνεισφορέως ἦσαν τοιοῦτοι, ὥστε ἀπέβαινε ματαιοπονία ἡ πρὸς καταβολὴν τῆς ἀποζημιώσεως ὑποχρέωσις αὐτοῦ, ὅπερ ἀπαιτούμενον ἤθελεν ἐπιφέρει βεβαίως τοῦ Νόμου τὸ ναυάγιον, ἀλλὰ δικαίως ἐκρίθη, ὅτι ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς ἀγροτικῆς περιουσίας ἀπὸ τῶν ἐπιβλαβῶν τοῦ Παρελθόντος δεσμῶν, δὲν εἶναι μόνον τῶν ἐνδιαφερομένων συμφέρον, ἀλλὰ συμφέρον ὁλοκλήρου τοῦ λαοῦ τῆς Κερκύρας καὶ ὑπὸ τῶν περιστάσεων ἐπιβέβλημένον ἐθεωρήθη, ἵνα ἡ ἀποζημιώσις τῶν δικαιοῦχων πάντοτε προηγουμένη καταβληθῇ ἀπὸ κοινὰ τῆς Κυβερνάσεως χρήματα, οὐδὲ βεβαίως δύναται ν' ἀντιταχθῇ, ὅτι ὁ Κερκυραῖος ὁ μῆτε δικαιοῦχος ἐγγείων προσόδων, ὁ μῆτε συνεισφορὸς, εἶναι δίκαιον νὰ ἐπιβληθῇ, διότι εἰς τούτους ἀπαντᾷ ὁ μῦθος τοῦ Μενηίου Ἀγρίππα περὶ τῶν μεγάλων τοῦ σώματος τῶν ἐπαναστατησάντων κατὰ τῆς κοιλίας, ὡς ἐν ἀγρίᾳ ἀπολαμβανούσης τὸ προϊόν τῶν κόπων αὐτῆς, ὅτε ἐπῆλθεν ἡ γενικὴ τοῦ σώματος ἀτονία. Καὶ ἐὰν ἡ λύσις αὕτη ὑπὸ τῶν περιστάσεων ἐπιβλήθῃ, ἐὰν ἡ προηγουμένη ἀποζημιώσις ἐθεωρήθῃ *sine qua non* προκειμένου περὶ τιμαριωτικῶν παροχῶν, ἀφοῦ καθιερώθη τὸ δόγμα νὰ παύσῃ ὁ διαμελισμὸς τῆς κυριότητος εἰς ὠρέλιμον καὶ ψιλὴν καὶ ὁ νέος κατακερματισμὸς τῆς ιδιοκτησίας, κατὰ τι δύναται νὰ μεταβληθῶσιν οἱ ὄροι, προκειμένου περὶ ἀγροληπτικῶν καὶ ἐδαφοληπτικῶν συναλλαγῶν μὴ τιμαριωτικῆς προελεύσεως; Ἐὰν δὲ ἡ ὑπὸ τῶν συνεισφορέων τότε ἐξαγορὰ ἐθεωρήθῃ ἀκατόρθωτος, κατὰ τι μετεβλήθησαν ἔκτοτε οἱ οἰκονομικοὶ ὄροι τῆς ὑπαίθρου χώρας, καὶ αὕτη δὲν διατρέχει τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν ἀδυνατούσας καὶ αὐτάς ἐτι τὰς τακτικὰς παροχὰς νὰ ἐκπληρώσῃ; Ἐὰν δὲ λόγοι σοβαροὶ καὶ πρόνοια κυβερνητικὴ ἐπέβαλε τὴν ὑπὲρ τῶν συνεισφορέων ἐξαγορὰν τῆς ψιλῆς κυριότητος τοῦ τιμαριώτου, κατὰ τι ἡ αὕτη ἐξαγορὰ δὲν ἐπιβέβληται ὑπὸ τῶν αὐτῶν περιστάσεων καὶ πολλῶν πιστικωτέρων καὶ ἐπιτακτικωτέρων; ὅταν αἱ ἐξαγορασθεῖσαι τιμαριωτικαὶ παροχαὶ, οὐ μόνον ἦσαν ἐλαφρότεροι κατὰ ποσόν, ἀλλὰ καὶ δὲν παρήχον τοῖς δικαιοῦχοις τὸ τῆς ἐπανελεύσεως δικαίωμα, ἐνῶ ἐπὶ τῶν κοινῶν ἀγροληψιῶν καὶ ἐμφυτεύσεων ἡ τε συνει-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΤΟΖ

ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΔΗΕΟΥΡΙΟΥ

Καὶ ἀναμφιβόλως τὸ προηγούμενον δὲν εἶναι ὁ δίκαιος λόγος τῆς αὐτῆς λύσεως, ἀλλ' ἐφ' ὅσον οἰαδήποτε ἄλλη λύσις εἶναι ἀνέφικτος, ἐφ' ὅσον ἀναγνωρίζεται, ὅτι ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν ἐγγείων δεσμῶν εἶναι ὑποχρέωσις, οὐ μόνον χάριν τοῦ συμφέροντος τῶν ὑποχρέων, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὴν τὴν βελτίωσιν τῆς Γεωργίας, προφανῶς ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δεδομένοις δέον· ἡ ταμωμένη λύσις τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος, ὅπερ χρεῖται συντόνου ἀντιλήψεως. Ἀλλ' ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν ἐγγείων διηνεκῶν εἰσφορῶν τριχῶς δύναται νὰ ἐπέλθῃ, εἴτε περιερχομένων τῶν ἀκινήτων ἐξ ὀλοκλήρου τοῖς φιλοῖς κυρίοις, εἴτε τοῖς ὠφελίμοις ἐπὶ ἀποζημιώσει, εἴτε διανεμομένων μεταξὺ τούτων.

Καὶ τῶν λύσεων τούτων προέχει τὸ ζήτημα: δικαιοῦται ἡ Πολιτεία νὰ προβαίῃ νομοθετικῶς εἰς τὴν λύσιν δημοσίας ἀνάγκης καὶ κοινῆς ὠφελείας διαρρυθμίσιν τῆς κυριότητος, οὕτως ὥστε νὰ προσεπι-κυρὸς τῆς ἐπὶ εἰς ἕτερον;

Ἀπὸ πάντων τῶν Συντάγματα καὶ ὑπὸ τῆς τελευταίας ἀναθεωρητικῆς Συνελεύσεως καθιερώθη τὸ ἀπαρτίστον τῆς ιδιοκτησίας, ἀλλ' ἀνεγνωρίσθη, ὅτι ὑφίστανται ἐξαιρετικαὶ περιστάσεις, καθ' ἃς τὸ κοινὸν συμφέρον καὶ ἡ δημοσία ἀνάγκη παρέχουσι τῇ Πολιτείᾳ τὸ δικαίωμα, ἵνα προηγούμενης ἀποζημιώσεως ἀποστερήσῃ τινὰ τῆς ιδιοκτησίας αὐτοῦ, τοιαύτη δ' εἶναι τόσον ψιλὴ, ὅσον καὶ ἡ ὠφελίμος κυριότης.

Τὸ δὲ σύστημα τῆς διανομῆς τῆς ιδιοκτησίας μεταξὺ τοῦ φιλοῦ καὶ ὠφελίμου κυρίου, καθιερωθὲν, ἀλλὰ προαιρετικῶς ἀπὸ τὸν ΣΜΔ'. Νόμου, ἐκ τῆς πείρας κατεδείχθη ἀσύμφορον δι' ἀμφοτέρους καὶ ὑπ' οὐδενὸς πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων ἐπεδιώχθη, νομοθετούμενον δὲ ὑποχρεωτικῶς κατ' οὐδὲν εἶναι ἀνεκτὸν καὶ σύμφορον, διότι πρόκειται νὰ συντελεσθῇ νέος ἀτελεύτητος κατακερματισμὸς τῆς, ἄλλως ἤδη ἱκανῶς εἰς ἀνάξια λόγου τεμάχια κατατετμημένης, ἀγροτικῆς ιδιοκτησίας, καὶ ἡ νέα αὕτη κατατάξεις καὶ διανομὴ θέλει συντελεσθῇ, ἂν ἑνὸς μὲν μεταξὺ τοῦ φιλοῦ κυρίου, ἢ καὶ τῶν τυχόν πολλαπλῶν συνδικαιούχων, ἂν ἑτέρου δὲ μεταξὺ τοῦ ὠφελίμου κυρίου καὶ πολλαπλῶς μεταξὺ πολλὰπλῶν ἐκ διαδοχῆς συνυποχρέων καὶ ἐνίοτε μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων ἂν ἑνὸς ὡς φιλοῦ κυρίου καὶ ἂν ἑτέρου μεταξὺ τῶν ὑπαγροληπτῶν ἢ καὶ ὑπεμφυτευτῶν, καὶ ἴσως μεταξὺ τούτων καὶ ἄλλων ὑπεμφυτευτῶν καὶ ὑπαγροληπτῶν καὶ οὕτω ἐπέρχεται ἡ πείρος κατακερματισμὸς ὁ ἐπὶ μᾶλλον ἐξευτελίζων τὴν ἤδη ἐξευτελισμένην ἀγροτικὴν

ἐν Κερκύρᾳ ιδιοκτησίαν, ἐπιφέρων ἅμα ἀπχραιτήτως τὴν ὑπὸ πραγματογνωμόνων ἐκτίμησιν τῶν μερίδων τοῦ ἀκινήτου, ἐπαγομένην πολυτελεσιᾶν δικαστικὴν δαπάνην, ἣτις εἰς ἐκτάκτους μόνον περιστάσεις ἦτοτε καλυφθῇ διὰ τῆς ἀξίας τῶν διανεμητέων ἀκινήτων καὶ τὸ σύστημα τοῦτο, οὐ μόνον ἀποκρούεται οἰκονομικῶς, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐκτελέσει κρίνεται ἀπραγματοποίητον.

Δὲν ὑπολείπονται ὅθεν, εἰμὴ τὰ σύστημα τῆς ὑποχρεωτικῆς κατάργησης τοῦ διηνεκοῦς διαμελισμοῦ τῆς ιδιοκτησίας εἰς ὠφελίμον καὶ ψιλὴν κυριότητα, εἴτε ἐπὶ ἀποζημιώσει τῶν συνεισφορέων, εἴτε ἐπὶ ἀποζημιώσει τῶν φιλοῦ κυρίων καὶ ἐν τῇ πρώτῃ καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει προφανῶς πρόκειται ἀναγκαστικὴ ἀπαλλοτρίωσις δικαίωματος· οἰαδήποτε δὲ λύσιν καὶ ἂν δεχθῶμεν, πάντως θέλομεν ἀποστερήσῃ ἐνὰ τῶν δύο δικαίωματος ἀναμφιβόλου.

Ἀλλ' ἡθέλομεν ματαιοπονήσῃ, ἀντικρούοντες τὴν ὑπὲρ τῶν φιλοῦ κυρίων ἐπὶ ἀποζημιώσει προσκύρῳσιν καὶ τῆς ὠφελίμου κυριότητος ἢ λύσιν αὕτη ἀνεξαρτήτως οἰωνδήποτε ἄλλων λόγων ἀντιστρατεύεται πρὸς τὰ ἐκ τῆς οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης δεδομένα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἐν Πρωσίᾳ, Αὐστρίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ ἄλλαχού νομοθετηθέντα, ἐνῷ αἱ αὐταὶ ἐγγεῖοι πρόσδοσις ἐβάθυνον τὴν ἀγροτικὴν ιδιοκτησίαν. Ἡ γὰρ ἀνεξαρτήτως τῆς μεμακρυσμένης παρελεύσεως, πάντως ὅμως στιγμιαίως διαφυγοῦσα τῆς διακατοχῆς τοῦ καλλιεργητοῦ, ἐπανήλθε συνεισφορά διηνεκῶν συμβάσεων παρὰ τῶν φιλοῦ κυρίων τοῖς δικαιοπαρόχοις τῶν ἤδη διακατόχων, ἀλλ' ἡ διηνεκῆς αὕτη ἀπεμπόλησις τῆς διακατοχῆς τῶν ἀκινήτων, ἐνῷ διέλυσε οὐσιαστικῶς τοῦ πραγματικῶς δεσμοῦ τῶν φιλοῦ κυρίων ἐπὶ τῶν ἀκινήτων, παρήγαγεν ἄρρηκτους δεσμοὺς τοῦ ἐδάφους μετὰ τῶν συνεισφορέων, οἵτινες οὐδέποτε ἐπαύσαντο χρεατηρίζοντες τὴν γῆν ταύτην, ὡς γῆν τῶν πατέρων αὐτῶν, οὐδὲ δυνάμεθα καταστρέφοντες προαιωνίους συμβάσεις, δι' ὧν παρεσχέθη ἐξ ὀλοκλήρου ἡ διακατοχὴ τοῦ ἀκινήτου ἐπὶ τῇ καταβολῇ ἐγγείου προσόδου νὰ ἐγκαταστήσωμεν βιαίως, manu militari, ἐκείνους, ὧν οἱ δικαιοπαρόχοι ἀπεμπολήσαντες ἀντὶ διηνεκοῦς προσόδου τὴν διακατοχήν, οὐδέποτε ἐπεκοινωνήσαν μετὰ τῶν ἀκινήτων, ὅπερ οὐδὲ καθ' ὅρια, οὐδὲ κατ' ὅψιν γνωρίζουσιν, ἀποβάλλοντες ἐκείνους, οἵτινες διὰ τῶν δικαιοπαρέχων αὐτῶν ἐπὶ σειρὰν αἰῶνων ἐπότισαν τὴν γῆν μετὰ τὸν ἰδρωτὰ τῆς ἐργασίας, οἵτινες ἐκεῖ ἐγεννήθησαν, ἐκεῖ εἶδον τοῦ προσφιλῆς αὐτῶν θνήσκοντας, καὶ τῶν ἀκινήτων εἰ ἄρρηκτως ἀποκλει-

στικοί κύριοι, υποστάντες τὴν ἀπώλειαν τῆς ψιλῆς κυριότητος ἐκ κατα-
χρηστικῶν καὶ προστυχιακῶν συμβάσεων. Καὶ ποία ἀνθρωπίνη δὴ-
ναμὶς ἀστοργός, ἀλλὰ καὶ ἰσχυρὰ θὰ ᾔηται ἐκινή ἀποβάλλουσα τοὺς
διακκτόχους νὰ ἐγκαιαστήσῃ τοὺς ψιλούς κυρίους εἰς τὴν διακκτοχὴν
τῶν ἰδιοκτησιῶν τούτων; Καὶ ποία ἀνατροπὴ τῶν πάντων θέλει ἐπέλθῃ,
ὅταν ἔδωμεν τοὺς ἀγρότας φυγαδευομένους ἀπὸ τῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτη-
σῆς καὶ ἐγκαισισταμένους τοὺς ἀστούς;

Οὕτω δὲ ἀναγκαιῶς ἀπομένει ἡ λύσις, ἵνα, καταργουμένων τῶν διη-
νεκῶν εἰσφορῶν, ἡ ἀγροτικὴ ἰδιοκτησία περιέλθῃ πλήρως εἰς τοὺς ἀγρό-
τας καὶ δὲν φρονούμεν, ὅτι συντρέχει περιστάσις τις, ὅπως ἐξαιρεθῶσιν
αἱ συμβάσεις ἐκεῖναι, αἷτινες συνωμολογήθησαν μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν
τοῦ Ἰονίου Κώδικος, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποίου ἡ συνιδιοκτησία ἐν
ταῖς ἀγροληψίαις ἔδει νὰ συνομολογῇται ρητῶς· τόσον ἡ occasio ὅσον
καὶ ἡ ratio legis καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἐπιβάλλει τοῦτο.

Ἐὰν δὲ ἡ Πολιτεία ὑποχρεοῦται, ἵνα πάσῃ θυσίᾳ ἐξυγιάνῃ τὴν ἀγρο-
τικὴν κατάστασιν τῆς ἰδιοκτησίας, ἐκκαθαρίζουσα ταύτην ἀπὸ διηνεκεῖς
εἰσφορῆς, αἷτινες καταπνίγουσι ταύτην καὶ καθιστῶσιν ἀναξίαν συναλ-
λαγῆς, πάντως οὐδαμῶς δύνανται νὰ παρορθῶσι ἄνευ προφανοῦς ἱερο-
συλίας τ' ἀναμφισβήτητα δικαιώματα, τῶν ψιλῶν κυρίων· ἤθελε τις
ἐγκληματίστῃ, ἤθελεν ἀμφισβήτησιν τὴν ὑπαρξίν τῆς Πολιτείας, ὡς εὐνο-
μουμένης, ἐὰν χάριν τοῦ κοινοῦ συμφέροντος ὠρισμένης τάξεως ἤθελε δεχθῇ
νὰ σφαιγιασθῶσιν ἀναμφισβήτητα περιουσιακὰ δικαιώματα. Ἡ τῷ αὐτῇ
βέβηλος ἐπίθεσις κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας θέλει μετ' ἀποστρεφῆς ἀποκρουσθῇ.
Καὶ ἡ κυριότης τῶν ψιλῶν κυρίων, εἴτε ὑποτεθῇ ἀπόλυτος εἴτε ψιλὴ μό-
νον, εἶναι δικαίωμα, ὅπερ μάλιστα εὐχερῶς ἀποτιμᾶται. Ἐὰν δὲ χάριν
τοῦ ἐν γένει κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ λόγου ἐπιβάλλεται ἡ λήψις
ριζικῶν μέτρων διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῆς ἀγροτικῆς
τάξεως, πάντως ἡ βελτίωσις αὕτη οὐδαμῶς δύναται νὰ ἐπιτραπῇ νὰ
ἐπέλθῃ ἐπὶ τῇ ζημίᾳ καὶ ἐξολοθρεύσει ἐτέρας κοινωνικῆς τάξεως καὶ
ταύτης σπουδαίου πλουτολογικοῦ παράγοντος, ὅστις διὰ τῆς ἀναγ-
καστικῆς ἀπαλλοτριώσεως, θυσιάζων τὴν ψιλὴν αὐτοῦ κυριότητα,
δικαιούται ν' ἀξιοῖ καὶ ὀφείλει νὰ λάβῃ προηγουμένως τὴν δικαίαν ἀ-
ποζημίωσιν αὐτῆς, οὐ μόνον διὰ τ' ἀγροληπτικὰ ἀκίνητα, ἀπερ καλ-
λιεργοῦνται καὶ ἀποφέρουσιν, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀμεληθέντα
ἐν τῇ καλλιέργειᾳ ὑπὸ τῶν συνεισφορῶν οὐδὲν ἀπέφερον, διότι ἡ μὴ
καλλιέργεια, ἐπελθούσα ἀπὸ τῶν συνεισφορῶν οὐδαμῶς εὐθύνει τοὺς ψι-

λούς κυρίους καὶ οὐδαμῶς ἀπεστέρησε τὸ ἀκίνητον τῆς ἀξίας αὐτοῦ.

Ἦθελεν εἶναι οὐχὶ κυβερνητικὴ πρόνοια, ἀλλ' ἄρνησις τῆς ἐννόμου
τάξεως, ἐὰν ἡ ἀποζημίωσις δὲν ἤθελεν εἶναι πραγματικὴ καὶ προηγου-
μένη καὶ μόνον ὑπὸ τὴν αἴρεσιν ταύτην δύναται νὰ δικαιολογηθῇ καὶ
νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἀναγκαστικὴ ἀπαλλοτριώσις ἀναμφισβήτητων δικαιω-
μάτων.

Πᾶσα πρότασις Νόμου περὶ ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως ἰδιωτι-
κῶν ἀκινήτων ἢ ἀκινήτων δικαιωμάτων, ἥτις δὲν στηρίζεται ἐπὶ τῆς
προηγουμένης ἀποζημιώσεως, ἀντιβαίνει εἰς τὴν καθεστηκότας Νόμους
καὶ τὸν θεμελιώδη τοιοῦτον.

Ἀλλὰ πόθεν καὶ ποῖοι οἱ πόροι, οἱ οὐχὶ τῶν εἰσφορῶν, ἀλλὰ οἱ κοινοὶ
ἐκκευραϊκοί, οἱ μέλλοντες νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀντάλλαγμα τῆς ἀ-
παλλοτριώσεως; εἶναι πρόωρον καὶ φυσικῶς ἀδύνατον νὰ ἐξακριβωθῇ,
ἐφόσον δὲν ἠθέλομεν ἔχει ὡς δεδομενον ποῖον τὸ διὰ τὴν ἐξαγορὰν τῶν
ἐγγείων εἰσφορῶν ποσόν, ἐφ' ὅσον οὐδεμία προκαταρκτικὴ ἐργασία ὑφί-
σταται περὶ τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν ἀξίαν τῶν ἐγγείων τούτων σχέσεων·
οἷος δὴποτε ὑπολογισμὸς τοῦ ἀναγκαιοῦντος κεφαλαίου ἔστω καὶ κατὰ
προσέγγισιν ἄνευ προκαταρκτικῆς ἐργασίας ἀποβαίνει ἀνέφικτος. Οὕτω
δὲ οἱ τυχαῖοι τοιοῦτοι ὑπολογισμοὶ ὑφίστανται μεταξὺ αὐτῶν ἀπόστασιν
δεκάθων ἑκατομμυρίων, διότι ἕκαστος ὑπολογισμὸς ἐπηρεάζεται ἀπὸ τῆς
διαφοράς συμφέροντα, τὴν διαφόρον ἀντίληψιν, τὰς διαφορὰς προκατα-
λήψεις καὶ τοὺς διαφοροὺς πόθους.

Ἐ. τοῦτω δὲ ἡ προταθεῖσα γενικωτέρα λύσις, μολοντί ἐν τῇ βᾶσει
αὐτῆς ὑπῆρξεν λίαν ἐπιτυχῆς, ἤμαρτεν, ἐφόσον καθώρισε πόρους, ἀνε-
ξαρτήτως τοῦ ἀναμφισβήτου ἐπισφαλοῦς αὐτῶν, πάντως ἀνεπαρκεῖς,
ἵνα ἀντιμετωπίσωσι τὸ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ὑποβληθέντος νομο-
σχεδίου ἀπαραίτητον ποσόν, ὅπερ συνειδῶς ὁ συντάκτης τοῦ Νομοσχεδίου
τούτου καθορίζει τὴν βαθμιαίαν κατὰ δεκαετηρίδας ἀποζημιώσιν τῶν
δικαιούχων, ἡκιστα συμβαδίζουσιν τῇ περὶ προηγουμένης ἀποζημιώ-
σεως συνταγματικῇ ἀρχῇ, τοσοῦτω μάλιστα, ὅτω τὸ σχετικὸν δικαίωμα
ἀπαλλοτριούται ἀπὸ τῆς ψηφίσεως τοῦ ὑποβληθέντος νομοσχεδίου, ἐνῶ
ρητῶς ἐν τῷ Συντάγματι ἀναγράφεται, ὅτι ἡ ἀπώλεια καὶ τῆς διακα-
τεχῆς ἐπὶ τοῦ δικαιώματος ἐπέρχεται μόνον ἐπὶ καταβληθείσῃ ἀποζη-
μίῳσει. Οὕτω δὲ εὐλόγως ἐγεννήθη τοῖς ἐνδιαφερομένοις δικαιούχοις ἡ
πεποίθις, ὅτι πρόκειται περὶ καταποτίου κεχρυσωμένου, σκοποῦντος
καὶ οὐδὲν ἄλλο πλὴν τῆς ἀγροτικῆς περιουσίας τῶν ψιλῶν κυρίων.

Πρόδηλος ὅθεν καὶ ἐπιβαλλομένη ἀνάγκη παρίσταται, οὕτω δὲ θέλει ἐκλείπει καὶ πᾶσα ἀντίθετος μεμψιμοιρία καὶ σχηματισθῇ πλήρης πεποιθήσεις τοῦ χρηστοῦ συνειδότος, ἵνα ἡ ἐργασία ἐκείνη ἡ ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἀποζημιώσεις τῶν δικαιοῦχων τῶν ψιλῶν κυρίων, προταχθῇ καὶ ἀναγνωρισθῶσι πᾶσαι ἐν γένει, αἱ οἰκισθῆποτε χρονολογίας καὶ φύσεως διηνεκῆς ἐγγεῖοι πρόσδοι, αἱ βεβλῶνται τὴν ιδιοκτησίαν, αἵτινες ἐξακριβούμεναι καὶ ἀναγνωρίζομεναι νὰ μεταγραφῶσιν ἐν ἰδίοις βιβλίοις, καὶ ἡ μεταγραφὴ αὕτη θέλει ἀποτελέσῃ τὸν καταστατικὸν τίτλον τοῦ δικαιώματος, μὴ ἐπιδεχομένου οὐδεμίαν ἄλλην ἀμφισβήτησιν ἢ ἀποδείξιν, ἀπαγορευομένης τῆς ἐν τῷ μέλλοντι συνομολογήσεως τοιούτων συμβάσεων ἔστω καὶ προσωρινῶν.

Καὶ ἡ ἀναγνώρισις αὕτη τῶν ἐγγείων εἰσφορῶν, ἥτις εὐκταῖον εἶναι νὰ ἐπεκταθῇ καὶ ἐπὶ τῆς ἀστυκῆς ιδιοκτησίας, ἥτις καὶ αὕτη βεβλῶνται δι' ἐδαφονομικῶν σχέσεων, χωρὶς κατ' οὐδὲν νὰ μειώσῃ τὰ δικαιώματα ἀμφοτέρων τῶν διαμαχομένων, ἐφόσον ἐστὶ δὲν ἤθελεν συντελεσθῇ ἡ δι' ἀποζημιώσεως ἀναγκαστικὴ ἀπαλλοτριώσις τῶν δικαιωμάτων τῶν δικαιοῦχων τῶν διηνεκῶν καὶ οὐχὶ προσωρινῶν εἰσφορῶν, πάντως θέλει τὰ μέγιστα συμβῆλῃ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς κτηματικῆς πίστεως καὶ τὴν θέσιν τῶν κτηματοδοτῶν θέλει διευκολύνει, ἀνακόπτουσα ὀριστικῶς τὰς συνήθεις ἀμφισβητήσεις τῶν οὐχὶ πάντοτε εὐαποδείκτων κτηματικῶν σχέσεων καὶ ἐγγείων ἐνοχῶν. Οὕτω δὲ θέλει πραγματοποιηθῇ καὶ ἡ εἰς τοὺς πλείστους ἄγνωστος διάταξις τοῦ ἄρθ. 2093 τοῦ Ἰονίου Ἀστυκοῦ Κώδικος, ἥτις ρητῶς ἐπιβάλλει, ἵνα ἀνὰ 28 ἔτη ἀπὸ τῆς τελευταίας χρονολογίας τοῦ ἐγγράφου, ὃ ὀφείλων πρόσδοσιν τινα ἀναγκάζεται νὰ χορηγῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ δαπάνη εἰς τὸν δικαιοῦχον ἢ εἰς τοὺς δικαιοδόχους αὐτοῦ, νέον ἀναγνωριστικὸν τίτλον καὶ ἡ διάταξις αὕτη τοῦ Ἰονίου Ἀστυκοῦ Κώδικος ἀρμονικῶς συνάδει μὲ τὰς περὶ τῆς ἀκινήτου ιδιοκτησίας κρατούσας ἀρχὰς καὶ ἀπαραίτητως ἀνάγκη νὰ ἐφαρμόζηται.

Καὶ ἡ ἐν τῷ μέλλοντι ἀπαγόρευσις συνομολογήσεως καὶ αὐτῶν τῶν προσωρινῶν ἀγροληψιῶν καὶ αὕτη θέλει συμβῆλῃ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως, ἐφόσον μάλιστα αἱ μισθώσις ἀγροτικῶν ἀκινήτων ἐλάχιστον διαφέρουσι τῶν τοιούτων συμβάσεων· ἀλλὰ διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης ἐκλείπει ἡ σύμβασις ἐκείνη, ἥτις ἐπὶ αἰῶνας συνομολογουμένη, πρᾶξις τὴν ἰδέαν τοῖς διακρίνομεν, ὅτι πρόκειται περὶ ιδιοκτησίας εἰς τούτους προσανηκούσης καὶ ἥτις τοσαύτας δυσχερείας

παρέχει διὰ τὴν ἐξ οἰουδῆποτε λόγου διάλυσιν αὐτῆς, ἐνῶ ἡ συνοπτικὴ τὰτη διαδικασίᾳ τῆς ἐξώσεως τῶν μισθωτῶν ἄριστα συμβῆλῃ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀναληφθεισῶν ὑποχρεώσεων καὶ τὴν παγίωσιν τῆς ἰδέας τῆς ιδιοκτησίας.

Μέχρι δὲ τῆς προηγουμένης ἀποζημιώσεως οὐδὲν δικαίωμα δύναται νὰ θιγῇ καὶ ἡ κατάργησις τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπανελεύσεως ἤθελε σχηματῇ τὴν κατάργησιν τοῦ ἐμπραγμάτου δικαίου τοῦ ψιλῶν κυρίου, ἤθελεν πλήρῃ θανασίμως τὴν ιδιοκτησίαν ταύτην, οὐδὲ δύναται βασίμως ν' ἀνταχθῇ ἡ διάταξις τοῦ ἁρθρου 2 § γ' τοῦ ΠΝ'. Νόμου, τοῦ ἰσχύοντος ἐστὶ ἐν τῇ λοιπῇ Ἑπτανήσῳ, καθόσον ἡ ἀναστολὴ τῶν περὶ ἐπανελεύσεως διατάξεων ἐκ γενικῶν λόγων ἐπεβλήθη μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀστυκοῦ Κώδικος, ὅστις ἄχρι τοῦδε δὲν εἶδε τὸ φῶς· ἀλλὰ περὶ τῆς ἰσχύος τῶν περὶ ἐπανελεύσεως διατάξεων ἐπρονύησεν ὁ ΣΜΔ'. Νόμος.

Καὶ προκειμένου περὶ ἀναγνώρισεως τῶν ἐγγείων εἰσφορῶν σκόπιμον καὶ συναφὲς κρίνεται, ἡ ἐκκαθάρσις καὶ ἡ ἀνανέωσις τῶν πρὸ τῆς ἀφομοιώσεως ὑφισταμένων εἰδικῶν ὑποθηκῶν, ὅπερ ἀναμφιβόλως καὶ τοῦτο κατὰ πολὺ ὀλεθρίως ἐπηρεάζει τὴν ἐν Κερκύρᾳ ιδιοκτησίαν.

Ἀμερολήπτως, ἐστερημένοι παντὸς συμφέροντος καὶ πάσης ὑστεροδοουλίας, διεξήλθομεν τὰ πράγματα μὲ τὴν βεβαιότητα, ὅτι θεέντες μεταξὺ τῶν διαμαχομένων μερῶν ἀμφοτέρους δυσχερῆταμεν, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια, ὅτι καὶ τὸ κοινωνικὸν συμφέρον τὸ ἐπιβάλλῃ, δέον νὰ λέγηται.

Καὶ καταλήγοντες συνοψίζομεν,

Ὅτι λόγοι κοινωνικῆς ὠφελείας συνηγοροῦσιν, ἵνα ἀντὶ προηγουμένης ἀποζημιώσεως ἐκ κοινῆς Κερκυραϊκῆς περιουσίας, ἐξαγορασθῶσιν αἱ ἀγροτικαὶ διηνεκῆς ἐγγεῖοι εἰσφοραὶ, πρὸς οἰονδῆποτε καὶ ἐὰν καταβάλλονται, οἷας δῆποτε μορφῆς καὶ τύπου.

Ὅτι ἐπιβάλλεται, ἵνα προηγουμένως ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐντὸς ὀρισμένης προθεσμίας ἐπέλθῃ ἡ ἐκκαθάρσις καὶ ἀναγνώρισις τῶν ἐμπραγμάτων δικαίων, τῶν διεπόντων τὴν τε ἀστυκὴν καὶ ἀγροτικὴν ιδιοκτησίαν, μεταγραφομένων ἐν εἰδικῷ βιβλίῳ, τῆς μεταγραφῆς ἀποτελοῦσης νέον ἀναγνωριστικὸν τίτλον, καθ' οὗ οὐδεμίαν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΛΕΩΣ ἀνταπόδειξις, μηδεμιᾶς ἀναστολῆς τῶν κτηματο-
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

δοτικῶν δικαιωμάτων ἐπερχομένης μέχρις ἐξευρέσεως καὶ καταβολῆς τῆς ἀποζημιώσεως.

Ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἐκκαθάρισις καὶ ἀνανέωσις τῶν πρὸ τῆς ἀφομοιώσεως εἰδικῶν ὑποθηκῶν, τῶν βαρυνουσῶν τ' ἀκίνητα, ἀστικά τε καὶ ἀγροτικά ἐπὶ ποινῇ ἀπωλείας τοῦ ἐνυποθήκου δικαιώματος.

Ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ εἰς τὸ ἐφεξῆς ἀπαγόρευσις τῶν συμβάσεων ἀγροληψίας καὶ ἐμφυτεύσεως ἡ ἐδαφονομῆς, ἔστω καὶ προσωρινῶν.

Ἐν Κερκύρᾳ τῇ 15 Ἀπριλίου 1911.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΠ. ΓΕΡΑΚΑΡΗΣ

Υ. Γ. Αἱ ἀνωτέρω σχέσεις ἀνεπτύχθησαν καὶ διὰ ζώσης ἐν ταῖς συνεδρίαις 19 καὶ 25 Ἀπριλίου 1911 τοῦ ἐν Κερκύρᾳ Δικηγορικοῦ Συλλόγου.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

A1.52.φ12.0033

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΛΕΙΒΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΤΙΟΥ

